

APROBAT:
Vadim CURMEI

2019

**RAPORT ANALITIC
PRIVIND GESTIONAREA MIJLOACELOR FINANCIARE
ALOCATE FONDULUI NAȚIONAL DE DEZVOLTARE
A AGRICULTURII ȘI MEDIULUI RURAL**

**AGENȚIA DE INTERVENȚIE ȘI
PLĂȚI PENTRU AGRICULTURĂ**

Chișinău 2020

CUPRINS:

Introducere

Cap. I Cadrul normativ ce reglementează politica de subvenționare

Cap. II Gestionarea Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediul rural în perioada anilor 2019

2.1. Rezultatele procesului de recepționare a cererilor pentru subvenționarea post-investițională

2.2. Subvenționarea în avans

Cap. III. Cauzele respingerii dosarelor de solicitare a sprijinului financiar

Cap. IV. Propuneri și recomandări

INTRODUCERE

Agricultura pentru Republica Moldova este ramura cu cele mai multe domenii conexe acesteia, care cuprind domeniul economic, relațiile sociale, culturale și definesc modul de viață în mediul rural și nivelul de trai al acestora. Numărul mare a populației din spațiul rural, raportat la capacitatea și oportunitatea de a-și asigura venituri decente, a generat un nivel foarte mare de migrație, în special peste hotarele țării. Amploarea acestui fenomen este atât de variată, încât a devenit cea mai importantă problemă a țării, care se răsfrânge asupra tuturor indicatorilor economici și sociali. Din aceste considerente susținerea sectorului agricol și a domeniilor conexe ale acestuia este o necesitate stringentă. Subvenționarea agriculturii este unicul mecanism prin intermediul căruia statul poate promova politicile sale în acest sector.

Republica Moldova este o țară profund dependentă de agricultură și dezvoltarea rurală. În ultimii 5 ani contribuția agriculturii la formarea Produsului Intern Brut (în continuare - PIB) variază între 8 – 10%, iar împreună cu industria prelucrătoare (domenii din clasificatorul activităților economice expuse în secțiunea C-10 și 11) aceasta depășește 15%. Produsele agricole și agroalimentare asigură în mediu 35% din exportul produselor autohtone. Totodată, în spațiul rural trăiesc peste jumătate din populația țării, iar în agricultură, în 2018, a fost ocupată peste 36% din populația ocupată ceea ce constituie 452 mii persoane (în 2017, respectiv, 390,5 mii persoane și 32,3%). Din rândul acestora 49% sau 17,9% din total ocupare, o constituie persoanele ocupate cu producerea produselor agricole în exclusivitate pentru consumul propriu.

În agricultură, se atestă o creștere substanțială a valorii adăugate. Astfel, în 2019, conform datelor preliminare valoarea adăugată a produselor Agricole constituie 13,7 mil. lei, fiind în creștere cu 103,2% față de rezultatele obținute în anul 2018.

Regulamentul privind condițiile, ordinea și procedura de acordare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural a fost aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 455/2017* care periodic este îmbunătățită în baza solicitărilor parvenite de la producătorii agricoli și asociațiile de profil. Propunerile înaintate erau argumentate economico – financiar și discutate în cadrul grupului de lucru constituit prin act administrativ al ministerului.

La baza elaborării Regulamentului sus menționat au stat prevederile **Legii nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural** și prevede perfecționarea sistemului de subvenționare a producătorilor agricoli din Republica Moldova, ajustarea acestuia la bunele practici europene, mai cu seamă:

1) planificarea și stabilirea măsurilor de sprijin pasibile de subvenționare conform Strategiei naționale de dezvoltare agricolă și rurală pentru o perioadă de 5 ani, asigurând astfel, o continuitate în susținerea producătorilor agricoli;

2) activitățile de recepționare, examinare, inspectare, autorizare a cererilor de solicitare a subvențiilor și executare a plăților, care au la bază următoarele principii:

- eficiența bazată pe argumente economico-financiare;
- transparența decizională;
- continuitatea proceselor de susținere a producătorilor agricoli;

3) implementarea sistemului de monitorizare a rezonabilității costurilor investițiilor, în vederea neadmiterii majorării artificiale a valorii investițiilor cu scopul beneficierii de subvenții mai mari, nejustificat, în condițiile în care subvenția pentru investiții se calculează din cheltuielile realizate, confirmate prin facturi, plăți, etc.;

4) evaluarea dosarelor de subvenționare ce au la bază un plan de afaceri care demonstrează eficiența proiectului realizat pentru cererile de obținere a subvențiilor ce depășesc 500 mii lei în baza criteriilor de evaluare aprobate;

5) selectarea instituțiilor prestatoare de servicii de consultanță și formare a producătorilor agricoli și includerea acestora în Registrul prestatorilor de servicii;

6) subvenționarea tehnicii și utilajului agricol convențional după capacitatea motorului (cai putere) raportată la suprafața terenului arabil deținut.

Scop modernizării sectorului agroindustrial și dezvoltării rurale este asigurată prin stabilirea următoarelor priorități:

- I.** creșterea competitivității sectorului agroindustrial prin modernizarea și restructurarea pieței;
- II.** asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale în agricultură;
- III.** îmbunătățirea nivelului de trai în mediul rural.

În vederea realizării scopului trasat, statul, prin intermediul MADRM, susține:

- a) modernizarea lanțului agroalimentar în scopul conformării la cerințele Uniunii Europene privind siguranța alimentelor și cerințele de calitate;
- b) facilitarea accesului la piețele de capital, de inputuri și outputuri pentru fermieri;
- c) reformarea sistemului învățământului, cercetărilor științifice și serviciilor de extensiune rurală în sectorul agroindustrial și crearea Sistemului informațional integrat agricol;
- d) implementarea practicilor moderne de gestionare a terenurilor agricole și a apei;
- e) implementarea tehnologiilor de producție prietenoase mediului, a produselor ecologice, precum și menținerea biodiversității;
- f) adaptarea la schimbările climatice și atenuarea efectelor acestora asupra producției agricole;
- g) alocarea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii fizice și de servicii în mediul rural;
- h) creșterea oportunităților de ocupare a forței de muncă în domeniile non-agricole și sporirea veniturilor în mediul rural;

i) implicarea comunității locale în dezvoltarea rurală.

I. CADRUL NORMATIV CE REGLEMENTEAZĂ POLITICA DE SUBVENȚIONARE:

Cadrul normativ ce reglementează politica de subvenționare:

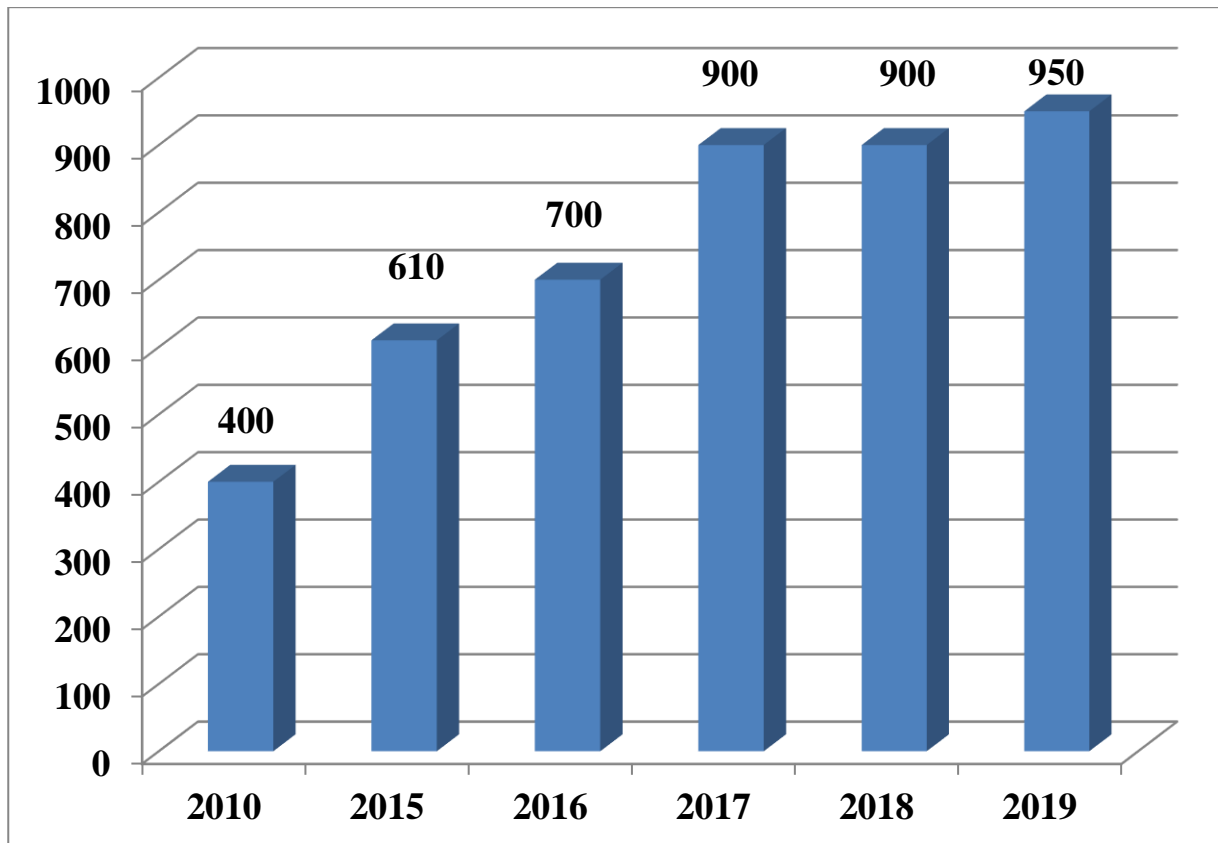
Nr. d/o	Actul normativ	Prevederile acestuia
1	Legea bugetului de stat aprobată anul	art. 2 stabilește cuantumul Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural. În anul 2019 FNDAMR constituie 950,0 mil. lei
2	Legea nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare a în dezvoltarea agriculturii și mediului rural	Legea stabilește principiile generale ale politicilor statului privind încurajarea și stimularea activităților agricole și dezvoltării rurale, direcțiile de utilizare ale mijloacelor financiare destinate dezvoltării agriculturii și mediului rural. Art. 24-25 stabilesc criteriile generale și specific de eligibilitate.
3	Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi	Legea stabilește agenții economici care au dreptul, în numele lor (firmelor lor), să desfășoare activitate de antreprenoriat în Republica Moldova și determină principiile juridice, organizatorice și economice ale acestei activități.
4	Legea nr. 220/2007 cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali.	Legea reglementează procedura înregistrării de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, ținerii registrelor de stat ale persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali, precum și stabilește statutul juridic al organului înregistrării de stat și al registratorului în domeniul înregistrării de stat.
5	Legea nr. 1353/2000 privind gospodăriile țărănești de fermier;	Legea reglementează bazele juridice, organizatorice, economice și sociale privind constituirea, reorganizarea și lichidarea gospodăriei țărănești (de fermier) precum și activitatea ei.
6	Legea nr. 312/2013 privind grupurile de producători agricoli și asociațiile acestora.	Legea stabilește procedura de organizare, recunoaștere și funcționare a grupurilor de producători agricoli. Art. 18 reglementează promovarea și stimularea grupurilor de producători.

7	Legea nr. 1007/2002 privind cooperativele de producție.	Legea reglementează activitățile cooperativei de producție (de la asociere pînă la repartizarea profitului)
8	Legea nr. 73/2001 privind cooperativele de întreprinzător.	Legea stabilește cadrul legislativ pentru dezvoltarea sistemului cooperativelor de întreprinzător
9	Legea cu privire la întreprinderile mici și mijlocii nr. 179/2016	Legea stabilește cadrul legal de activitate al întreprinderilor micro, mici și mijlocii, precum și măsurile de suport din partea statului pentru crearea și dezvoltarea lor
10	Legea nr. 57/2006 viei și vinului.	Art. 31 stabilește stimularea dezvoltării sectorului vitivinicol din sursele FNDAMR
11	Legea pomiculturii nr. 728/1996	Art. 12 stabilește susținerea pomiculturii de către stat
12	Legea nr. 115/2005 cu privire la producția agroalimentară ecologică	Ar. 10 stabilește stimularea agriculturii ecologice din sursele FNDAMR
13	Legea zootehniei nr. 412/1999	Art. 33 stabilește dezvoltarea sectorului zootehnic de către stat prin politica de subvenționare.
14	Legea nr. 231/2006 privind identificarea și înregistrarea animalelor	Legea stabilește principiile de bază ale organizării și desfășurării activității de identificare și înregistrare a animalelor pe teritoriul Republicii Moldova.
15	Legea nr. 243/2004 privind asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură	Scopul legi este asigurarea unei producții stabile în sectorul agricol prin asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură. Capitolul V. Acordarea subvențiilor la asigurarea riscurilor de producție în agricultură.
16	Hotărîrea Guvernului nr. 20/2019 cu privire la constituirea Instituției Publice „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”	Regulamentul privind organizarea și funcționarea Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, Structura organizatorică a Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură și lista subdiviziunilor teritoriale (cu statut de secții/servicii), conform Organigrama Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
17	Hotărîrea Guvernului nr. 455/2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural	Regulamentul privind condițiile, ordinea și procedura de acordare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural
18	Hotărîrea Guvernului nr. 507/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind condițiile și procedura de	Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up

	acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural	
19	Hotărârea Guvernului nr.409/2014 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2014-2020	Implementarea măsurilor de sprijin ale Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural
20	Hotărârea Guvernului nr. 217/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind subvenționarea asigurării riscurilor de producție în agricultură	Principiile de subvenționare a riscurilor de producție în agricultură
21	Hotărârea Guvernului nr. 705/1995 privind modul de înregistrare la venituri, punere pe rod, casare și defrișare a plantațiilor perene	Actul citat reglementează modul/procedura de înregistrare a plantațiilor perene precum și modul de casare și defrișare a acestora.
22	Hotărârea Guvernului nr. 607/1999 cu privire la Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Tehnică „INTEHAGRO” al Ministerului Agriculturii și Industriei Prelucrătoare	Reglementează înmatricularea tehnicii, utilajului agricol.
23	Ordinul nr. 195 din 20 august 2018 al Ministrului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului cu privire la aprobarea unor documente	Sunt aprobate actele model care stau la baza depunerii dosarului de subvenționare precum și actele de inspecție a proiectelor investiționale.
24	Ordinul nr. 21 din 24 februarie 2014 al Ministerului Finanțelor cu privire la aprobarea Regulamentului privind evidența contabilă a plantațiilor viticole în procesul plantării, exploatării și defrișării acestora	Regulamentul privind evidența contabilă a plantațiilor viticole în procesul plantării, exploatării și defrișării acestora
25	Ordinul Ministrului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 228 din 10 decembrie 2015 cu privire la aprobarea procedurilor de întocmire și evidență a Listei de interdicție a producătorilor agricoli	Procedura de introducere și evidență a Listei de interdicție a producătorilor agricoli
26	Ordinul Ministrului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 79 din 05 aprilie 2016 pentru aprobarea cerințelor privind aplicarea Sistemului de agricultură competitivă.	Cerințele privind aplicarea Sistemului de agricultură competitivă (No-till, Mini-till).

II. GESTIONAREA FONDULUI NAȚIONAL DE DEZVOLTARE A AGRICULTURII ȘI MEDIULUI RURAL ÎN ANUL 2019

Mijloacele Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (în continuare - **FNDAMR**) se aprobă anul în temeiul legii bugetului de stat. Totodată, se contată că în anul 2019 FNDAMR a constituit 950 mil. lei în creștere cu 5,6% față de mijloacele financiare alocate în anul 2018 (900 mil. lei).

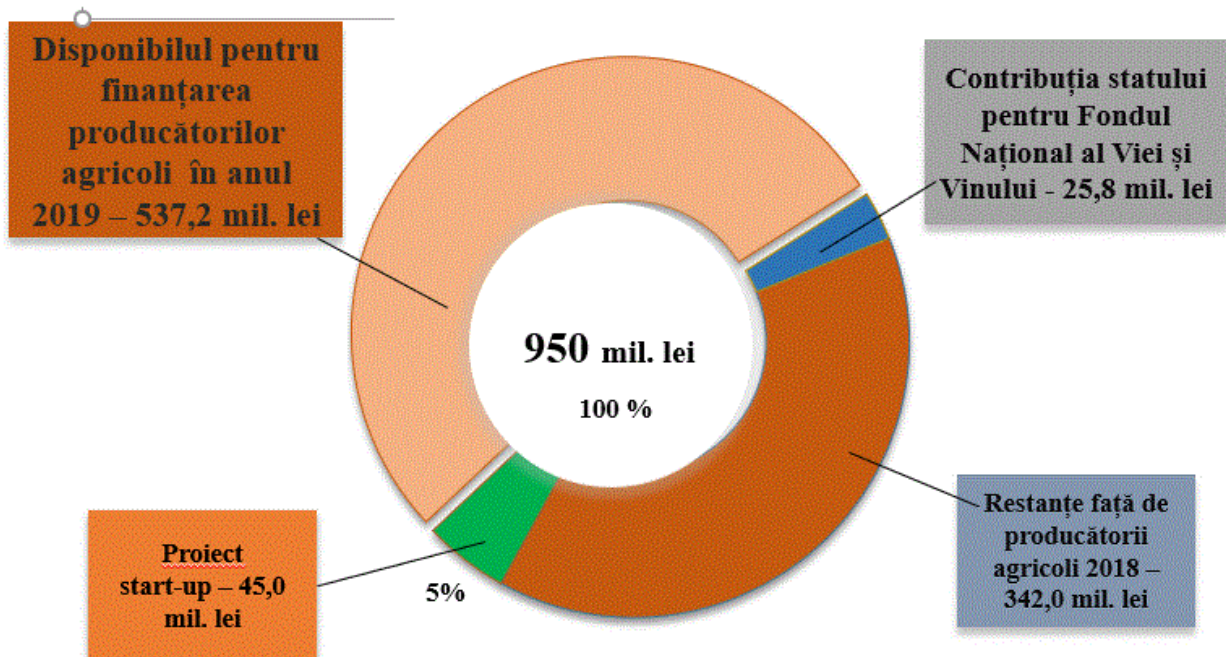
Fig.1 Evoluția fondului de subvenționare, mil. lei (2010-2019)

FNDAMR este valorificat în proporție de 100% în fiecare an. Beneficiara de subvenții sunt atât entități economice cât și persoane fizice care desfășoară activitate de întreprinzător în condițiile legislației naționale.

Sursele FNDAMR în anul 2019 au fost direcționate după cum urmează:

- contribuția statului în **Fondul Național al Viei și Vinului – 25,8 mil. lei**, în conformitate cu Legea bugetului de stat pentru anul 2019 nr. 303/2018, art. 2 lit. g.
- **plată a restanțelor față de producătorii agricoli din 2018 – cca 342,0 mil. lei**, în conformitate cu Legea nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural, art. 33 alin. (5);

- **subvenționarea post-investițională** – cca **537,2 mil. lei**, conform HG nr.455/2017 - Regulamentul privind condițiile, ordinea și procedura de acordare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural;
- **subvenții în avans pentru tineri și femei fermier pentru dezvoltarea proiectelor start-up – 45,0 mil. lei**, art. 23 alin. (3) a Legii nr. 276/2016 dar și a HG nr.507/2018 - Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural.

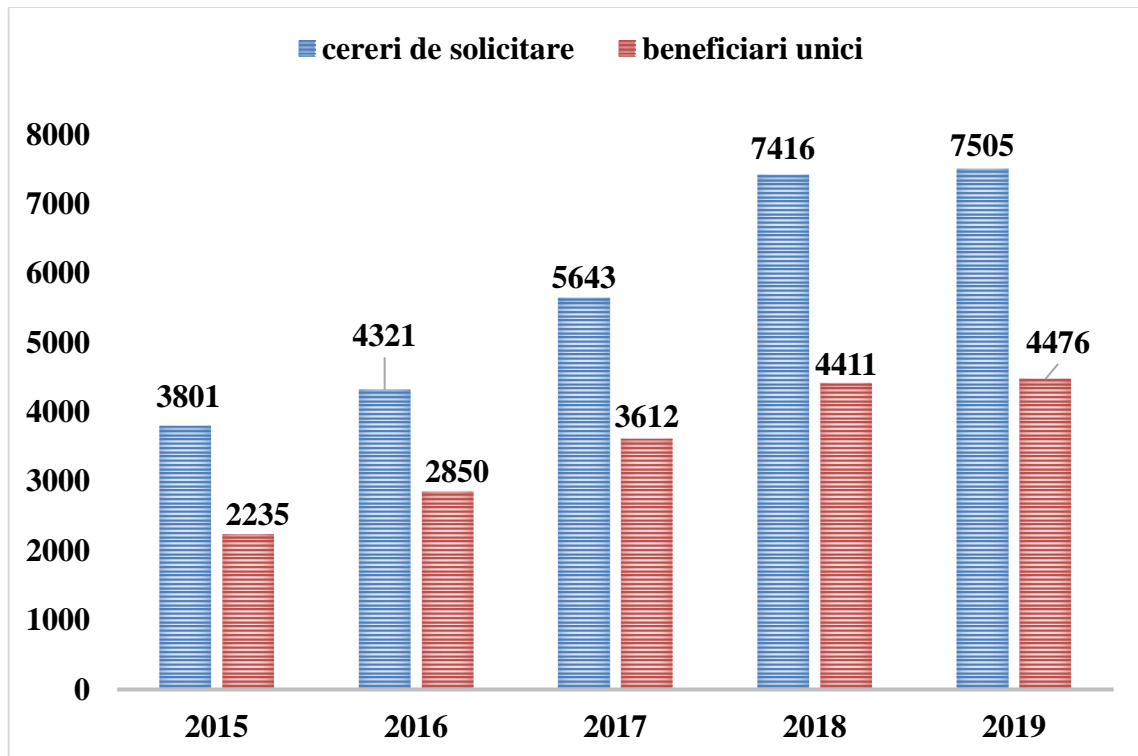
Fig.2 Distribuția mijloacelor FNDAMR în anul 2019

Din valoarea FNDAMR, **au fost alocate restanțele** față de producătorii agricoli ce au efectuat investiții în anul 2018, în număr de 2845 cereri de solicitare a subvenției ceea ce constituie 342,4 mil. lei sau cu 54,3 % mai mult față de angajamentele generate față de producătorii agricoli în anul 2018.

2.1. Rezultatele procesului de recepționare a cererilor pentru subvenționarea post-investițională

Pentru **subvenționarea post-investițională** (HG nr. 455/2017), în perioada de raport, AIPA a recepționat un nou record de cereri. Astfel că, au fost depuse 7505 cereri de solicitare a sprijinului financiar de la 4476 entități economice care solicită subvenții în sumă de peste 1182,0 mil. lei.

Numărul dosarelor de solicitare a sprijinului financiar, în anul 2019 s-a majorat cu 1,2% sau 88 dosare de solicitare față de anul 2018 și de peste 7 ori în comparație cu anul 2010. E necesar de menționat că valoarea subvențiilor solicitate de producătorii agricoli s-a majorat cu 11% sau cu 113,0 mil. lei.

Fig. 3 Numărul cererilor de solicitare a sprijinului financiar depuse de producătorii agricoli în perioada anilor 2015- 2019

Urmare a subvențiilor solicitate, potrivit datelor prezentate de către producătorii agricoli, a fost posibilă atragerea investițiilor în sectorul agroindustrial de cca 4,0 mld. lei iar investițiile efectuate în anul 2019, au generat crearea a 2548 locuri noi de muncă dintre care 1249 locuri de muncă sezoniere.

Potrivit organizării campaniilor ample de informare desfășurate de AIPA, numărul dosarelor respinse sau retrase de producătorii agricoli este în diminuare. Din totalul cererilor recepționate de angajații AIPA, în anul 2019 doar 3% au fost respinse de angajații AIPA sau retrase de producătorii agricoli pe motivul necorespunderii criteriilor de eligibilitate în sumă de 46,7 mil. lei.

Distribuirea fondului pe măsuri/submăsuri de sprijin se prezintă în tabelul de mai jos.

Tabelul 1. Numărul dosarelor recepționate/autorizate de AIPA precum și sumelor solicitate/autorizate din mijloacele FNDAMR în anul 2019

Domeniile și formele de sprijin	Nr. Dosare recepționate	Suma solicitată, mil. lei	Nr. dosare autorizate	Suma autorizată, mil. lei	Ponderea surselor financiare pe domenii, %
Prioritatea I. Creșterea competitivității sectorului agroalimentar prin restructurare și modernizare					90,28
Producerea legumelor și a fructelor pe teren protejat	74	8,04	68	7,15	0,67
Stimularea investițiilor pentru înființarea, modernizarea și defrișarea plantațiilor multianuale	1408	225,2	1310	191,67	18,08
Stimularea investițiilor pentru procurarea tehnicii și a utilajului agricol	2054	211,69	2009	203,64	19,21
Stimularea investițiilor pentru utilizarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice	251	83,57	235	73,83	6,96
Stimularea procurării animalelor de prăsilă și menținerii fondului genetic al acestora	63	20,65	62	19,28	1,82
Stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare	626	399,32	582	347,82	32,81
Creditarea producătorilor agricoli	2263	112,32	2241	106,99	10,08
Asigurarea riscurilor în agricultură	84	5,76	79	5,44	0,51
Stimularea constituirii și funcționării grupurilor de producători agricoli	13	2,23	8	1,35	0,13
Stimularea activităților de promovare pe piețele externe	6	0,12	5	0,11	0,01
Prioritatea II. Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale					7,81
Consolidarea terenurilor agricole	3	0,09	3	0,09	0,01
Stimularea investițiilor în procurarea echipamentului de irigare	230	42,73	225	39,52	3,71
Stimularea producătorilor agricoli pentru compensarea cheltuielilor la irigare	32	4,55	31	4,01	0,34
Stimularea investițiilor pentru procurarea echipamentului No-Till și Mini-Till	192	33,98	186	32,55	3,07
Promovarea și dezvoltarea agriculturii ecologice	76	8,62	67	7,85	0,68
Prioritatea III. Sporirea investițiilor în infrastructura fizică și cea a serviciilor din mediul rural, inclusiv în infrastructura aferentă întreprinderilor agricole plasate în extravilan					1,87
Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii rurale	115	23,04	101	18,49	1,74
Servicii de consultanță și formare	15	1,38	15	1,29	0,12
TOTAL subvenții solicitate în anul 2019	7505	1182,8	7240	1063,8	100,0

Notă: Din valoarea FNDAMR pentru anul 2019, au fost achitate 2845 cereri de solicitare a subvenției în sumă de 342,4 mil. lei care au rămas fără acoperirea financiară ca urmare a epuizării mijloacelor fondului în anul 2018.

- în anul 2019, cele mai multe solicitări de subvenții au fost înregistrate în *zona de nord* a republicii (2686 dosare depuse cu subvenția solicitată în valoare de 388,6 mil. lei, ce au atras după sine investiții în valoare de 1291,7 mil. lei), fiind urmată de *zona centru* (2445 dosare depuse cu subvenția solicitată în valoare de 410,7 mil. lei, ce au atras după sine investiții în valoare de 1447,6 mil. lei) și *zona de sud* (2374 dosare depuse cu subvenția solicitată în valoare de 383,5 mil. lei, ce au atras după sine investiții în valoare de 1260,7 mil. lei).

la nivel regional, în *sudul republicii* cele mai multe solicitări de subvenții au fost înregistrate în raionul Cahul (400 dosare în sumă de 53,1 mil. lei) și Comrat (322 dosare în sumă de 51,7 mil. lei). Pentru zona centru, cele mai multe investiții au fost efectuate în raionul Orhei (296 dosare în sumă de 32,5 mil. lei) și Ialoveni (289 dosare în sumă de 52,6 mil. lei) iar în zona nord – Edineț (320 dosare în sumă de 49,2 mil. lei) și Rîșcani (301 dosare în sumă de 33,5 mil. lei).

Prin anexa nr. 1 la prezentul raport se redă numărul dosarelor recepționate de AIPA în profil teritorial iar în anexa nr. 2, suma subvenției solicitate de producătorii agricoli în profil teritorial.

Conform prevederilor Legii nr. 276/2016 și Hotărârii Guvernului nr. 455/2017 cu modificările și completările ulterioare, în vederea încurajării producției agroalimentare ecologice, a susținerii businessului mic și mijlociu și a atragerii tineretului în agricultură, a femeilor din mediul rural, se acordă subvenții în cuantumuri majorate, în condiții generale, din valoarea investiției eligibile, după cum urmează:

1) 15% – producătorilor agricoli tineri și femeilor fermiere, pentru submăsurile de sprijin 1.1, 1.4, 1.5, 1.6, iar pentru submăsura 1.2 din valoarea subvenției autorizate;

2) 20 % – producătorilor agricoli angajați în cultivarea culturilor ecologice sau creșterea șeptelului animalelor ecologice, la accesarea subvențiilor în cadrul submăsurilor 1.1, 1.2 (din valoarea subvenției autorizate), 1.4 și 1.5, cu prezentarea copiei de pe certificatul de conformitate/autorizația de confirmare a conversiei emis producătorului de organismul de inspecție și certificare, în care se menționează: cultura, suprafața și anul de conversie;

3) 10% – producătorilor agricoli care au achiziționat bunuri eligibile pentru subvenționare, de producție autohtonă, la accesarea subvențiilor în cadrul submăsurilor 1.3, 1.5, 2.2, și 2.4.

În cazul întrunirii de către solicitantul de subvenție a mai multor înlesniri enumerate, solicitantul poate beneficia doar de una, la alegerea acestuia.

În anul 2019 au solicitat subvenții majorate 712 producători agricoli, în sumă de 24,3 mil. lei, iar femeilor fermier le revine rol de lider deoarece ponderea solicitărilor a constituit 52%, fiind urmate de solicitanți pentru producția autohtonă (32%) și tineri fermieri (16%).

Tabelul 2. Subvenții majorate alocate de producătorii agricoli

Subvenții majorate pentru:	Femei fermier	Tineri fermieri	Agricultura ecologică	Producție autohtonă	TOTAL
<i>Ponderea, %</i>	51,8	16,3	0,4	31,5	100
<i>Numărul beneficiarilor</i>	369	116	3	224	712
<i>Suma subvenției majorate, mil. lei</i>	18,3	2,8	0,14	3,1	24,34
<i>Suma subvenției autorizate, mil. lei</i>	101,2	17,6	0,8	21,6	141,2

Conform datelor prezentate în tabel putem menționa că:

- *femeie fermieri* – au solicitat subvenții majorate cu 18,3 mil. lei pentru 369 producători agricoli, ceea ce constituie 51,8% din totalul solicitărilor de subvenții majorate;

- *producție autohtonă* – au solicitat subvenții majorate cu 3,1 mil. lei pentru 224 producători agricoli, ceea ce constituie 31,5% din totalul solicitărilor de subvenții majorate;

- *tânăr fermieri* – au solicitat subvenții majorate cu 2,8 mil. lei pentru 116 producători agricoli, ceea ce constituie 16,3% din totalul solicitărilor de subvenții majorate;

- *agricultura ecologică* – au solicitat subvenții majorate cu 0,14 mil. lei pentru 3 producători agricoli, ceea ce constituie 0,4% din totalul solicitărilor de subvenții majorate.

Începînd cu anul 2017 are loc **clasificarea producătorilor agricoli după categoria producătorilor agricoli mici, mijlocii și mari**. Astfel, conform noțiunilor prezentate în Legea nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural:

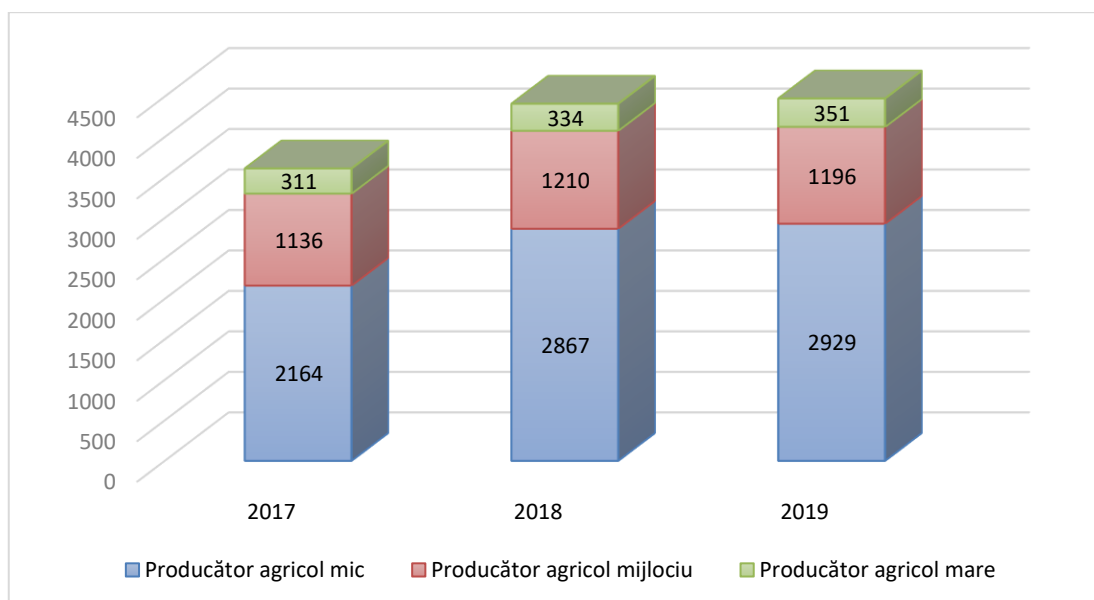
- *producător agricol mic* este producător agricol care deține cu drept de proprietate sau posesie și folosință până la 20 de hectare de teren agricol arabil și/sau până la 10 hectare de terenuri ocupate de culturi perene în rod, ori de la 21 până la 40 de capete de bovine sau de la 51 până la 100 de capete de porcine, ovine/caprine;

- *producător agricol mijlociu* este producător agricol care deține cu drept de proprietate sau posesie și folosință de la 20 până la 500 de hectare de teren agricol arabil și/sau de la 10 până la 75 de hectare de terenuri ocupate de culturi perene în rod, ori de

la 41 până la 100 de capete de bovine sau de la 101 până la 240 de capete de porcine, ovine/caprine;

- *producător agricol mare* este producător agricol care deține cu drept de proprietate sau posesie și folosință mai mult de 500 de hectare de teren agricol arabil și/sau mai mult de 75 de hectare de terenuri ocupate de culturi perene în rod, ori mai mult de 100 de capete de bovine sau 240 de capete de porcine, ovine/caprine.

Clasificarea producătorilor după categoria producătorilor agricoli mici, mijlocii și mari nu pot depăși criteriile stabilite în Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii. Astfel, în funcție de numărul mediu anual de salariați, de cifra anuală de afaceri sau de totalul activelor pe care le dețin, solicitanții de subvenții se încadrează ca întreprindere micro, mica sau mijlocie. În acest sens, o întreprindere mică are de la 10 până la 49 de salariați, realizează o cifră anuală de afaceri de până la 25 de milioane de lei sau deține active totale de până la 25 de milioane de lei.

Fig. 4 Clasificarea beneficiarilor de subvenții conform prevederilor Legii nr. 276/2016

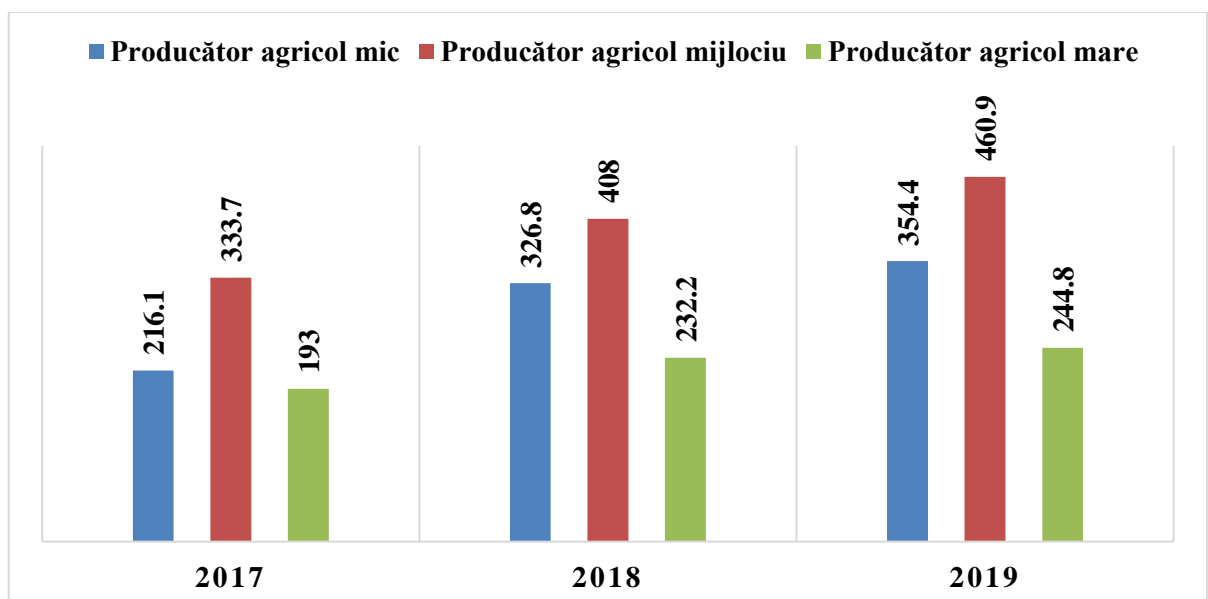
Din totalul solicitărilor de subvenții, numărul producătorii agricoli mici este în ascensiune. Astfel că, în anul 2019 numărul producătorilor agricoli mici constituie 65%, fiind în creștere, față de anul 2018, cu 2,2% sau 62 entități. Cei 2929 producători agricoli mici au abținut subvenție, în anul 2019, în sumă de 354,4 mil. lei ceea ce constituie 33,4% din valoarea totală a subvențiilor acordate producătorilor agricoli.

Producătorii agricoli mijlocii le revine un rol secund. Dacă în anul 2019, 1196 producători agricoli au solicitat subvenții, ceea ce constituie 26,7% din totalul solicitanților, atunci în anul 2018, numărul acestora cifra 1210 producători fiind în diminuare cu 14 solicitanți. Cei 1196 producători agricoli mijlocii au beneficiat de

subvenție, în anul 2019, în sumă totală de 460,9 mil. lei sau 43,5% din valoarea totală a subvențiilor acordate producătorilor agricoli.

În ascensiune nesemnificativă sunt și producătorii agricoli mari. Astfel că, în anul 2019 numărul producătorilor agricoli mari constituie 351, fiind în creștere, față de anul 2018, cu 7% sau 17 entități. Cei 351 producători agricoli mari au obținut subvenție, în anul 2019, în sumă totală de 244,8 mil. lei sau 23,1% din valoarea totală a subvențiilor acordate producătorilor agricoli.

Din fig. 5 putem menționa că, accesările/solicitările de subvenții a producătorilor agricoli este în creștere. În anul 2019, cele mai multe investiții le-au efectuat producătorii agricoli mijlocii care au accesat 43,5% din valoarea Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural. Situație similară se observă și în subvențiile accesate de producătorii agricoli mici și mijlocii în anii 2017 -2018, atunci când producătorii agricoli mijlocii au accesat 41,7% iar producătorii agricoli mici au accesat 33,1% din valoarea subvențiilor accesate de toți beneficiarii de subvenții.

Fig. 5. Mijloacele financiare accesate de beneficiarii de subvenții, mil. lei

Analizând beneficiarii de subvenții prin prisma prevederilor Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii putem constata că **producătorii agricoli se încadrează perfect în clasificarea acestora ca întreprindere micro, mica și mijlocie** deoarece foarte puțini producători agricoli pot depăși indicatorii financiari stabiliți în Legea nr. 179/2016.

Totodată, din datele disponibile ale AIPA se prezintă beneficiarii de subvenții după forma organizatorică juridică ce au accesat subvenții în perioada de raport.

Tabelul 3. Beneficiari de subvenții pe forme organizatorice juridice

Forme organizatorice-juridică	2017		2018		2019	
	numărul entităților	suma subvenției autorizată, mil. lei	numărul entităților	suma subvenției autorizată, mil. lei	numărul entităților	suma subvenției solicitată, mil. lei
Societate pe acțiuni	39	25.9	43	41.9	46	43,3
Cooperativă agricolă de producție	86	60,6	96	61,0	99	38,8
Societate cu răspundere limitată	1277	449.1	1418	582.7	1577	689,2
Gospodărie țărăneasă	2096	178.5	2736	252.1	2643	263,7
Întreprindere individuală	69	12.4	73	12.9	66	12,2
Întreprindere de stat	4	2.8	3	0.3	2	0,1
Asociație obștească	22	27.2	22	2.8	24	2,7
Societate în comodată	2	0.5	5	0.6	3	0,3
Firmă de producție și comerț	16	10,2	15	10,1	16	9,9
TOTAL	3611	742,8	4411	967,0	4476	1060,1

- cea mai mare pondere a subvențiilor sunt accesate de SRL (societate cu răspundere limitată) care, în anul 2019 au obținut subvenții în sumă de 689,2 mil. lei sau 65% din valoarea totală a subvențiilor autorizate către producătorii agricoli, fiind urmată de GȚ (gospodăriile țărănești de fermier) care au obținut subvenții în sumă de 263,7 mil. lei sau 24,9% din valoarea totală a subvențiilor autorizate.

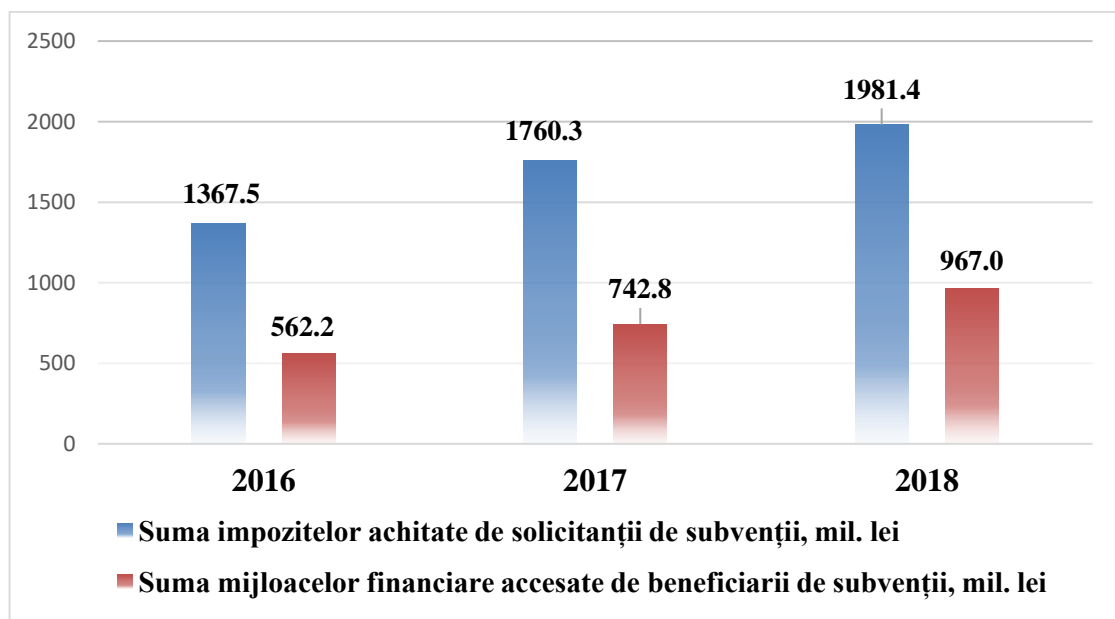
- după numărul entităților beneficiari de subvenții, se constată cu certitudine că GȚ sunt în topul beneficiarilor de subvenții care, în anul 2019 cifrează 2599 entități fiind în creștere cu 24% față de numărul entităților beneficiari de subvenții în anul 2017.

- în anul 2019, forma organizatorice-juridică „SRL”, au constitui 1544 entități cu 8,9% mai mult față de anul 2018.

- sporește numărul CAP (cooperative agricole de întreprinzători) care prin procesul de cooperare își dezvoltă afacerea și devin mai competitivi. Dacă în anul 2017 doar 86 CAP au beneficiat de subvenții atunci în anul 2019 numărul acestora a sport cu 15% cifrând 99 CAP. Cooperarea producătorilor este soluția optimă pentru a îmbunătăți comerțul agricol, prin asigurarea calității și cantității de producție la preț competitiv de piață și prin sporirea capacității de negociere a producătorilor agricoli. În paralel, procesul real de creare și dezvoltare a cooperativelor rămâne a fi unul lent.

Entitățile economice dar și persoanele fizice ce desfășoară activitate de întreprinzător sunt obligați să participe la formarea bugetului public național. Achitarea taxelor și impozitelor reprezintă capacitatea contribuabilului de a-și onora datoriile și obligațiunile sale față de bugetul public național.

- suma subvențiilor accesat de beneficiarii de subvenții constituie 48,8% din suma impozitelor și taxelor achitate de beneficiarii de subvenții în anul 2018. În comparație cu anul 2016 producătorii agricoli – beneficiari de subvenții au accesat subvenții în proporție de 41,1% din valoarea impozitelor și taxelor achitate.
- producătorii agricoli își onorează obligațiunile sale față de stat și contribuie la formarea bugetului public național. Mai mult ca atât, la momentul solicitării sprijinului financiar din sursele financiare ale FNDAMR, producătorul agricol prezintă un certificat ce confirmă lipsa datoriilor față de bugetul public național.

Fig. 6 Mijloacele financiare accesate de producătorii agricoli prin prisma impozitelor și taxelor achitate de beneficiarii de subvenții (Sursa: AIPA și SFS)

- GȚ duc o evidență simplistă a activității acestora fiind stimulați prin politica de subvenționare, de a evalua situația financiară în entitate. Deseori GȚ achită doar impozitul funciar.

Prioritatea I. Creșterea competitivității sectorului agroalimentar prin restructurare și modernizare

Submăsura 1.1. Subvenționarea investițiilor pentru producerea legumelor și a fructelor pe teren protejat (sere de iarnă, solarii, tuneluri):

Obiectivul general al acestei submăsuri constă în sporirea productivității, calității și competitivității sectorului de cultivare a legumelor și fructelor pe teren protejat.

Sprijinul este acordat pentru compensarea parțială a costului modulelor noi de sere, solarii, tuneluri, al echipamentului, utilajului, materialului de construcție și de

acoperire pentru sere, solarii și tuneluri. Mărimea sprijinului acordat se calculează sub formă de compensație:

1) 50% din costul modulelor de sere, echipamentului, utilajului, materialului de acoperire și de *construcție pentru sere, solarii, tuneluri*, precum și al materialului neșesut de tip AGRYL și al materialului de mulcire utilizat pentru acoperirea plantelor, inclusiv în câmp deschis;

2) 30% din costul materialelor de construcție, acoperire utilizate la *reconstrucția serelor, solariilor și a tunelurilor*.

În anul 2019 au solicitat suport financiar pentru construcția/reconstrucția serelor, solariilor, tunelurilor, 74 obiecte investiționale în sumă a 8,04 mil. lei. Din totalul dosarelor depuse în anul 2019, au fost autorizate spre plată 68 de cereri în sumă de 7,2 mil. lei, 6 dintre acestea au fost retrase de producătorii agricoli sau respinse de angajații AIPA pe motivul necorespunderii criteriilor de eligibilitate.

Ca rezultate, în perioada de raport, au fost construite și modernizate peste 238,8 ha de teren de teren agricol destinat pentru producerea fructelor și legumelor pe teren protejat, dintre care 40,5 ha ocupate de sere de iarnă, 45,4 ha - câmp deschis, 8,7 ha – solarii, 9,3 ha – tuneluri, 135,3 ha – mulcire.

Tabelul 4: Tipul de construcție nou create (unități)

2017			2018			2019		
Sere	Solarii	Tuneluri	Sere	Solarii	Tuneluri	Sere	Solarii	Tuneluri
44	4	5	30	3	6	40	22	3

Submăsura 1.2 *Stimularea investițiilor pentru înființarea, modernizarea și defrișarea plantațiilor multianuale, inclusiv a plantațiilor viticole și a plantațiilor pomicole:*

Sporirea productivității și competitivității a sectoarelor de producere a fructelor, strugurilor, pomuşoarelor și culturilor aromatice (trandafir de ulei, levănțică, isop, jaleș) prin stimularea ritmurilor de defrișare a plantațiilor cu termen de exploatare depășit, implementarea tehnologiilor avansate de înființare și întreținere a plantațiilor și majorarea indicatorilor de calitate a producției la nivelul standardelor internaționale, precum și dotarea plantațiilor multianuale cu sisteme antiîngheț și instalații antigrindină și antiploaie este obiectivul acestei submăsuri de subvenționare.

În cadrul submăsurii 1.2 AIPA a recepționat 1408 dosare de solicitare a sprijinului financiar în valoarea totală a subvențiilor de 225,2 mil. lei, fiind autorizate spre plată

1310 dosare, în sumă totală de 191,7 mil. lei. De menționat că ponderea acestei submăsură de sprijin în totalul solicitărilor de subvenții constituie 18,1%.

Pentru *înființarea plantațiilor pomicele*, în anul 2019, au fost autorizate spre plată 523 obiecte investiționale, în sumă a 69,2 mil. lei pentru înființarea 3304,7 ha de livadă.

Conform datelor declarate de către producătorii agricoli, în anul de raport au fost înființate: plantații cu culturi nucifere- 1537,4 ha;
 plantații de specii sîmburoase – 1314,4 ha;
 plantații de specii semințoase – 452,9 ha.

Totodată, pentru *înființarea plantațiilor viticole*, în anul 2019, au fost autorizate spre plată 195 solicitări ale sprijinului financiar, în sumă a 23,9 mil. lei pentru înființarea 682,4 ha de vii și anume plantații cu soiuri de struguri pentru masă – 395,6 ha și plantații cu soiuri de struguri pentru vin – 286,8 ha.

Pentru *înființarea plantațiilor de arbuști fructiferi*, au fost depuse 26 obiecte investiționale, pentru înființarea a 69,9 ha de arbuști și anume: cătină albă – 12,5 ha, căpșun – 47,7, zmeur – 3,1 ha și mur – 2,6 ha și 4,1 ha – plantații de erbacee fructifere. De asemenea, la această submăsură sunt eligibile subvenționării și *plantațiile aromatice*. Astfel, în anul de raport 2 producători agricoli au înființat astfel de plantație cu o suprafață de 118,5 ha.

Conform prevederilor Regulamentului de subvenționare, în anul curent continuă subvenționarea *echipamentului antiploaie, antiîngheț, antigrindină și a sistemelor moderne de suporturi*.

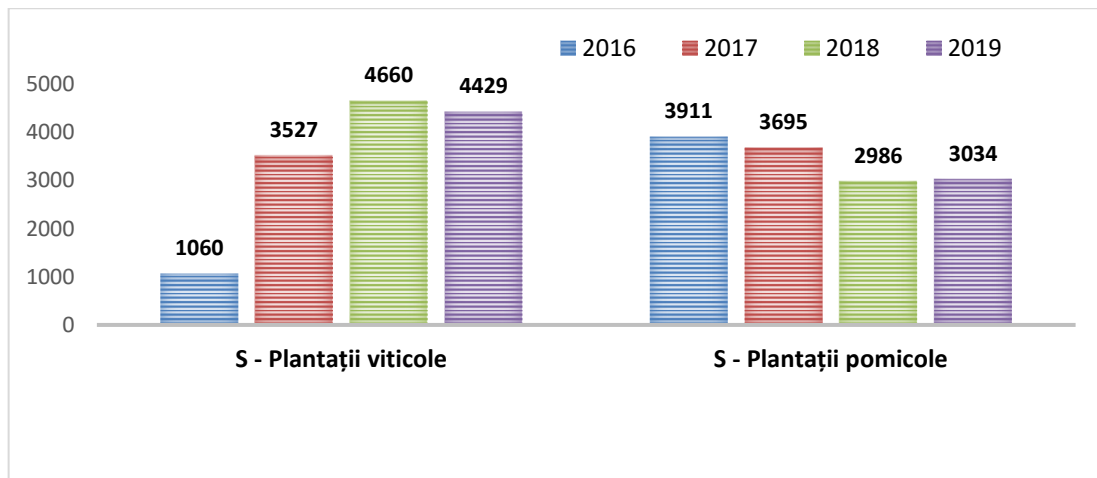
În anul de raport 9 obiecte investiționale au fost depuse către subvenționare în sumă de 9,1 mil. lei pentru echipament antigrindină și plase antiploaie combinate. În procesul de examinare a cererilor toate obiectele investiționale au fost autorizate spre plată, iar suma subvenției a constituit 8,6 mil. lei

Tabelul. 5

Tipul echipamentului	Numărul obiectelor investiționale create	Suprafața, ha
Antigrindină	8	99,5
Plase combinate	1	5,7
Total	9	105,2

Pentru *defrișarea plantațiilor multianuale* au fost înaintate spre subvenționare 521 plantații multianuale (obiecte investiționale), în sumă a 80,6 mil. lei pentru defrișarea a 3033,6 ha plantații pomicele și 4428,8 ha plantații viticole. În acest sens au fost autorizate spre plată 478 obiecte investiționale iar suma subvenției a constituit 66 mil. lei. De menționat că în procesul de examinare a cererilor, 48 de obiecte

investiționale au fost retrase de producătorii agricoli sau respinse de angajații AIPA pe motivul necorespunderii criteriilor de eligibilitate.

Fig.7 Evoluția defrișărilor de plantații pomicole și viticole, ha

Per total putem menționa, că numărul solicitărilor de subvenții pentru defrișarea plantațiilor multianuale este în creștere iar terenul agricol defrișat este menținut conform bunelor practici agricole pentru următorii 3 ani și ulterior inclus în circuitul agricol ca teren arabil.

Pentru *instalarea sistemelor moderne de suporturi* în plantațiile viticole tinere și modernizarea sistemelor de suporturi în plantațiile pe rod, în funcție de tipul sistemelor de suporturi, sunt pasibile subvenționării spalier vertical cu pari din aliaje de metale, spalier vertical cu pari din lemn confecționați și spalier vertical obișnuit cu pari noi din beton armat sau lemn.

În acest sens, în anul 2019, au solicitat subvenții pentru *instalarea suporturilor moderne*,

118 producători agricoli, în sumă de 27,6 mil. lei pentru 830,5 ha de plantații multianuale fiind autorizate 17,5 mil. lei. De menționat că în procesul de examinare a cererilor, 13

de obiecte investiționale au fost retrase de producătorii agricoli sau respinse de angajații AIPA pe motivul necorespunderii criteriilor de eligibilitate.

Distribuirea după tipuri de suporturi este expusă în tabelul de mai jos:

Tabelul. 6: Sisteme de suport supuse subvenționării

Tip sistem de suport	Numărul de sisteme	Suprafața, ha
Spalier vertical cu pari din lemn	15	160,9
Spalier vertical cu pari din aliaje de metale, mase plastice	16	210,4
Spalier vertical cu pari din beton armat	87	459,2
Total	118	830,5

Submăsura 1.3 *Stimularea investițiilor pentru procurarea tehnicii și utilajului agricol convențional:*

Creșterea productivității și competitivității sectorului agricol prin facilitarea accesului producătorilor la tehnică și utilaje agricole performante este obiectivul general al acestor submăsuri.

Mărimea sprijinului acordat pentru **tehnica și utilajul agricol convențional**, se calculează sub formă de compensație în proporție de 25% din cost (per unitate), dar nu mai mult de 300 mii lei per beneficiar, cu excepția combinelor autopropulsate pentru recoltarea strugurilor, pentru care suma maximală constituie 750 mii lei per beneficiar.

În acest sens, în anul de raport, au fost autorizate spre plată 2009 dosare de solicitare a sprijinului financiar, iar suma subvenției a constituit 203,6 mil. lei, fiind achiziționate diverse tipuri de tehnică și utilaj agricol ce este reflectate în tabelul de mai jos.

Tabelul. 7: Tehnică și utilaj agricol eligibil subvenționării

Tehnică agricolă	Unități
Tractoare	765
Combine	76
Tehnică tractată	967
Tehnică purtată	1733
Semi-remorci	16
Remorci	31
Alte mașini autopropulsate	3

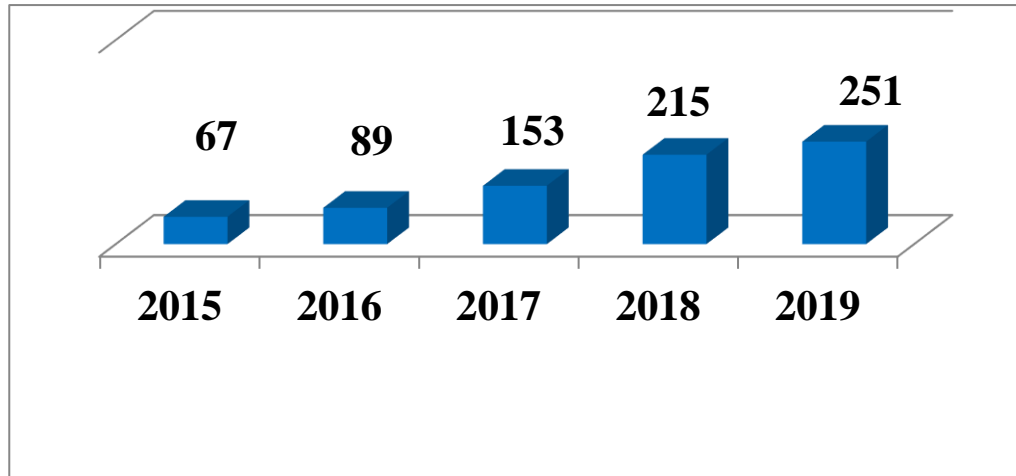
Utilaj și componente	52
Total	3 628 unități

De menționat, că reînnoirea parcului cu tehnică și utilaj agricol supus subvenționării a atras după sine investiții de peste 1016,0 mil. lei, surse ce contribuie la dezvoltarea sectorului agricol dar și la creșterea produsului intern brut deoarece tehnica funcțională necesită resurse umane, financiare dar și mijloace circulante.

Submăsura 1.4 *Stimularea investițiilor pentru utilizarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice:*

Creșterea productivității, competitivității și asigurarea siguranței alimentare prin stimularea organizării și modernizării tehnologice a fermelor zootehnice este obiectivul general al stimulării investițiilor pentru utilizarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice.

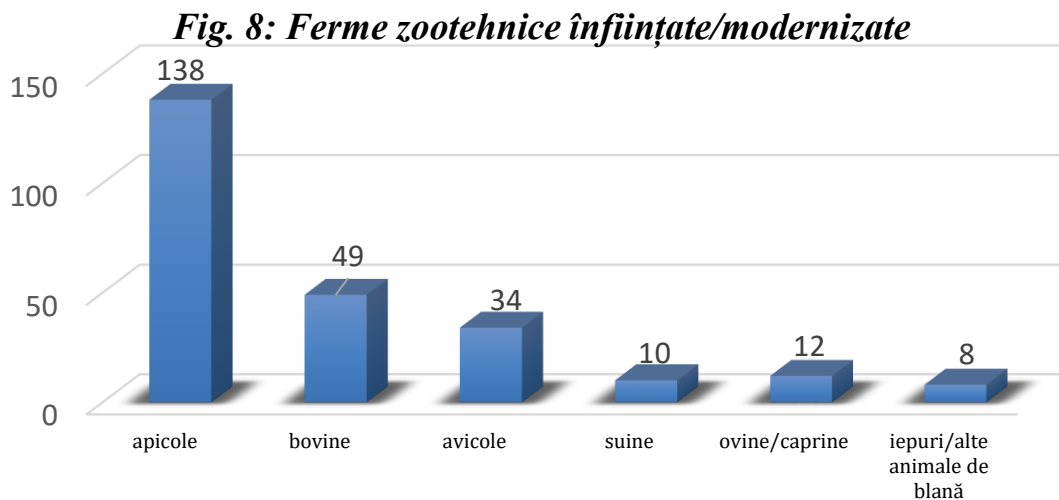
Mărimea sprijinului acordat se calculează sub formă de compensație din costul utilajului tehnologic nou, achitat integral, destinat dotării și modernizării fermelor zootehnice, inclusiv construcția/reconstrucția fermelor zootehnice de bovine, ovine și caprine, etc.

Fig.8: Ferme zootehnice reutilate și modernizate în anul 2019

În acest sens, în anul 2019, au fost depuse 251 solicitări ale sprijinului financiar, în sumă a 83,6 mil. lei pentru renovarea și dezvoltarea tehnologică a: 49 ferme de bovine, 12 ferme de ovine și caprine, 10 ferme de suine, 34 ferme avicole, 138 ferme apicole, 8 ferme de iepuri/alte animale de blană. Astfel, întru asigurarea producătorilor agricoli cu subvenții din bugetul de stat, AIPA a autorizat spre plată, la această submăsură 235 cereri de solicitare a sprijinului financiar în sumă de 73,8 mil. lei. De menționat că în procesul de examinare a cererilor, 16 de obiecte investiționale au fost retrase de

producătorii agricoli sau respinse de angajații AIPA pe motivul necorespunderii criteriilor de eligibilitate.

Submăsura 1.5. Stimularea procurării animalelor de prăsilă și menținerii fondului genetic al acestora:

Creșterea productivității, competitivității și asigurarea siguranței alimentare prin stimularea ameliorării efectivului de animale este obiectivul general al acestei măsuri. Sprijinul este acordat pentru compensarea parțială a investiției la procurarea animalelor de la fermele de prăsilă, incluse în Nomenclatorul raselor, tipurilor și crosurilor de animale, omologate (raionate) în Republica Moldova, inclusiv din import.

Mărimea subvenției se calculează sub formă de compensație din valoarea costului animalului:

1) 50% pentru vaci primipare, junci și juninci cu vârsta de cel puțin 12 luni, dar nu mai mult de 2,5 mil. lei per beneficiar;

2) 30% pentru vieri cu vârsta de 4-8 luni (rasă pură și birasială) și scrofițe neînsămânțate cu vârsta de 5-8 luni (rasă pură și birasiale), dar nu mai mult de 500,0 mii lei per beneficiar;

3) 50% pentru berbeci și țapi cu vârsta de 6-20 luni, dar nu mai mult de 200,0 mii lei per beneficiar;

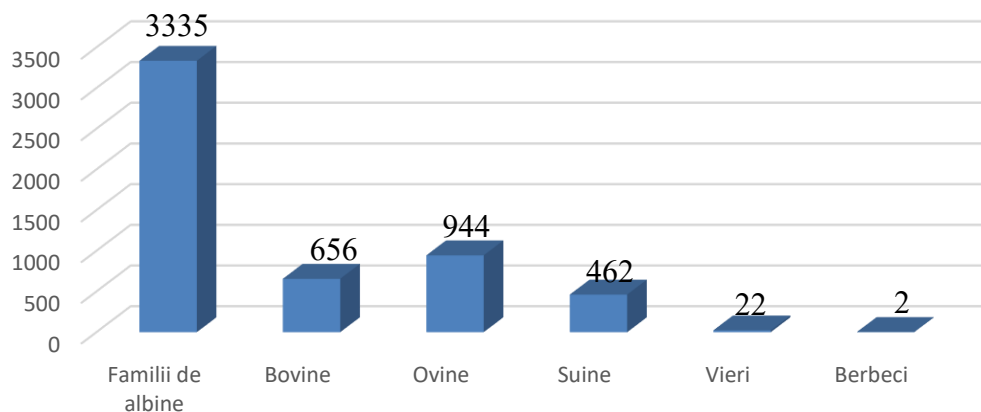
4) 50% pentru mioare și căprițe cu vârsta de 6-20 luni, dar nu mai mult de 500,0 mii lei per beneficiar;

5) 50% pentru iepuri de casă de reproducție, dar nu mai mult de 200,0 mii lei per beneficiar;

6) 50% pentru mătcă de albine cu vârsta de cel mult 3 luni, dar nu mai mult de 100,0 mii lei per beneficiar;

7) 50% pentru roiuri de albine cu mătcă cu vârsta de cel mult 3 luni, dar nu mai mult de 200,0 mii lei per beneficiar.

Fig. 10: Solicitări de subvenții la procurarea animalelor de prăsilă

În acest sens, în anul de raport, au fost solicitate 20,6 mil. lei pentru subvenționarea a: 656 bovine, 946 ovine din care 2 berbeci, 464 suine din care 22 vieri, și 3335 familii de albine. În acest sens, AIPA a autorizat spre plată 19,3 mil. lei.

Submăsura 1.6 Stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare:

Sporirea productivității și competitivității sectorului agricol prin modernizarea utilajului și infrastructurii postrecoltare și procesare este obiectivul acestei submăsuri.

Prin stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare se subînțelege subvenționarea caselor de ambalare; frigiderele de păstrare a fructelor, strugurilor și legumelor; utilajelor de procesare, uscare și congelare a fructelor, strugurilor, legumelor și cartofilor; utilajelor de prelucrare, uscare și condiționare a cerealelor, oleaginoaselor, florii-soarelui și soia; utilajelor de prelucrare primară, ambalare, refrigerare, congelare și păstrare a cărnii, procesare, ambalare și păstrare a laptelui.

Mărimea subvenției acordate producătorilor agricoli pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare se calculează sub formă de compensație în rate procentuale, din valoarea investiției eligibile conform prevederilor Regulamentului privind condițiile, ordinea și procedura de acordare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural.

Pentru această submăsură au fost depuse 626 solicitări a sprijinului financiar din în sumă a 399,3 mil. lei. Cea mai mare pondere a cererilor depuse sunt direcționate spre stimularea investițiilor în prelucrare, uscare și condiționare a cerealelor, oleaginoaselor, florii-soarelui și soia – 52,4% din numărul cererilor depuse. Cele mai multe surse financiare sunt direcționate pentru investițiile în dezvoltarea caselor de ambalare și

frigidere pentru păstrarea fructelor, strugurilor și legumelor – 197,6 mil. lei ceea ce constituie 19,7% din totalul fondului de subvenționare.

Tabelul 8.

SubMăsura 1.6.1 Case de ambalare și frigidere de păstrare a fructelor, strugurilor și legumelor

<i>Nr. solicit.</i>	<i>Valoarea investiției (lei)</i>	<i>Suma solicitată (mil. lei)</i>	<i>Suma autorizată (mil. lei)</i>
185	394,3	221,9	197,6

SubMăsura 1.6.2 Procesare, uscare și congelare a fructelor, strugurilor, legumelor și cartofilor

<i>Nr. solicit.</i>	<i>Valoarea investiției (mil. lei)</i>	<i>Suma solicitată (mil. lei)</i>	<i>Suma autorizată (mil. lei)</i>
79	233,6	69,4	60,7

SubMăsura 1.6.3 Prelucrare, uscare și condiționare a cerealelor, oleaginoaselor, florii-soarelui și soia

<i>Nr. solicit.</i>	<i>Valoarea investiției (mil. lei)</i>	<i>Suma solicitată (mil. lei)</i>	<i>Suma autorizată (mil. lei)</i>
328	302,1	78,8	65,5

SubMăsura 1.6.4 Prelucrare primară, ambalare, refrigerare, congelare și păstrare a cărnii, procesare, ambalare și păstrare a laptelui

<i>Nr. solicit.</i>	<i>Valoarea investiției (mil. lei)</i>	<i>Suma solicitată (mil. lei)</i>	<i>Suma autorizată (mil. lei)</i>
34	138,3	28,7	24,0

TOTAL

<i>Nr. solicit.</i>	<i>Valoarea investiției (mil. lei)</i>	<i>Suma solicitată (mil. lei)</i>	<i>Suma autorizată (mil. lei)</i>
626	1068,3	399,3	347,8

Ca rezultat, valoarea investițiilor efectuate în dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare este de peste 1068,3 mil. lei iar suma autorizată de AIPA a constituit 347,8 mil. lei. De menționat că în procesul de examinare a cererilor, 44 de obiecte investiționale au fost retrase de producătorii agricoli sau respinse de angajații AIPA pe motivul necorespunderii criteriilor de eligibilitate.

Ca rezultat al procesului de subvenționare, producătorii agricoli au efectuat investiții în achiziționarea utilajelor pentru:

Tabelul 9.

Tip investiție	Nr. solicitări
Frigidere create și modernizate	129
Case de ambalare create și modernizate	43
Procesarea fructelor	22
Uscarea fructelor	11
Congelarea fructelor	1
Procesarea strugurilor	39
Procesarea legumelor/cerealelor	159
Uscarea legumelor/cerealelor	29
Procesarea primară/finită a laptelui	13
Procesarea primară/finită a cărnii	15
Procesarea primară/finită a mierii	6
Total utilaje	467

Submăsura 1.7. *Stimularea creditării producătorilor agricoli de către băncile comerciale și instituțiile financiare nebancare:*

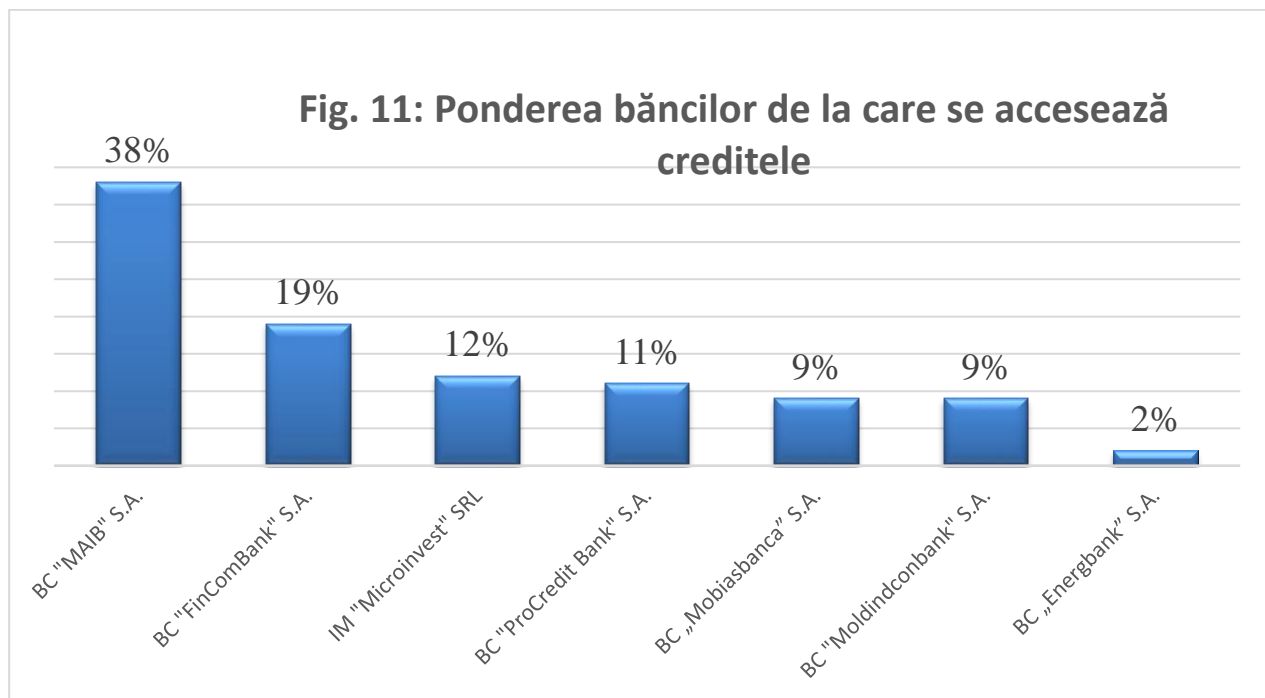
Creșterea productivității și competitivității agriculturii prin asigurarea accesului producătorilor agricoli la resurse financiare este obiectivul acestei submăsuri. Sprijinul este acordat producătorilor agricoli care au obținut credite de la băncile comerciale și instituțiile financiare nebancare înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova.

Subvenții majorate au obținut și producătorii agricoli ce au *accesat credite prin intermediul proiectelor investiționale și programelor de asistență externă în sectorul agricol și mediul rural*, gestionate de unitățile de implementare.

În anul de raport, subvenții pentru stimularea creditării producătorilor agricoli de către băncile comerciale și instituțiile financiare nebancare, au fost depuse 2263 solicitări în sumă de 112,3 mil. lei fiind acceptate spre plată 2238 cereri de solicitare a subvenției fiind autorizate 106,8 mil. lei. Creditele accesate au fost utilizate pentru:

- semințe, material săditor și sistem de suport;
- combustibil și lubrifianți;
- îngrășăminte (minerale și organice), inclusiv mijloace de protecție a plantelor și animalelor;
- furaje;
- module de seră, peliculă și alte materiale pentru construcția/reconstrucția de sere, solarii și tuneluri;
- tehnică și utilaj agricol, echipament ce formează sisteme de irigare, echipament antigrindină și antiploaie;

- utilaj tehnologic, materiale de construcție pentru infrastructura fizică, precum și pentru utilizarea și renovarea exploatației agricole;
- animale de prăsilă;
- construcția și dotarea tehnologică a pensiunilor agroturistice;
- echipamente tehnologice și utilaje pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și prelucrarea primară în localitățile rurale.

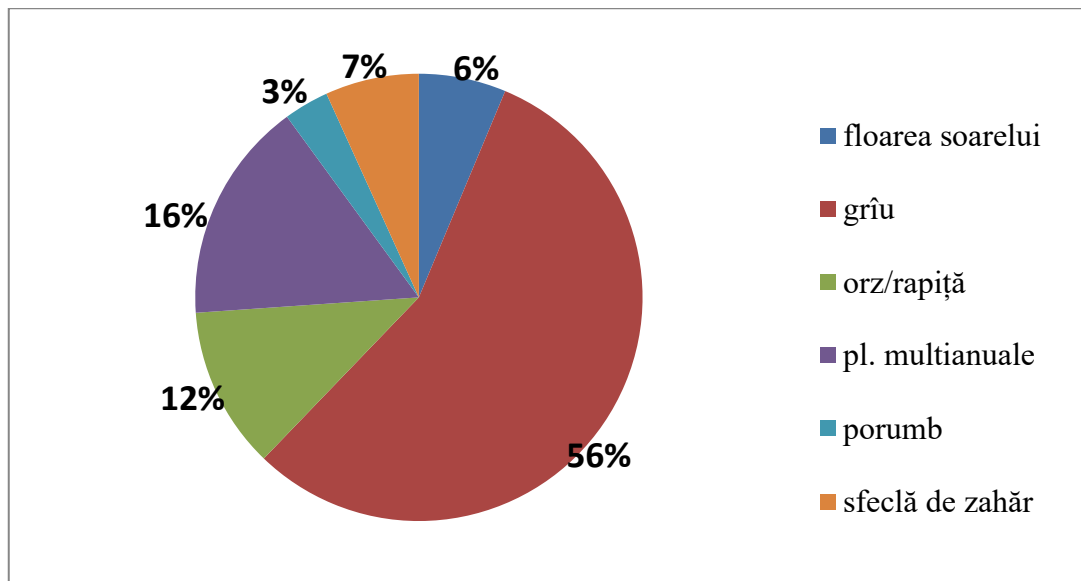
Submăsura 1.7A. Stimularea mecanismului de asigurare a riscurilor în agricultură:

Mijloacele financiare prevăzute pentru prezenta măsură se utilizează la subvenționarea primelor de asigurare a producătorilor agricoli, în baza contractelor de asigurare a riscurilor de producție în agricultură și în baza Listei riscurilor pentru a căror asigurare se subvenționează și Listei culturilor agricole și a speciilor de animale și păsări pentru a căror asigurare se subvenționează din fondul de subvenționare a producătorilor agricoli.

Cuantumul maxim al subvenției se stabilește ținând cont de primele de asigurare calculate conform tarifelor de asigurare prevăzute în condițiile speciale de asigurare a riscurilor de producție în agricultură.

În anul de raport, subvenții pentru stimularea mecanismului de asigurare a riscurilor în agricultură, au fost depuse de către 84 entități economice, la asigurarea riscurilor pentru 3391 ha teren asigurat și 2327 animale (dintre care 805 bovine, 472 suine și 1050 ovine), valoarea riscurilor constituind 19,6 mil. lei iar valoarea subvențiilor alocate companiilor de asigurări a constituit 5,4 mil. lei. În comparație cu suprafețele

asigurate în anul 2018, acestea s-au diminuat cu 53% de la 7332 ha în anul 2018 la 3391 ha teren asigurat în anul 2019.

Fig.12: Ponderea suprafețelor culturilor agricole asigurate în anul 2019, %

Pentru a identifica problemele asigurării subvenționate a riscurilor de producție în agricultură, AIPA a organizat, la data de 5 septembrie curent, o ședință cu reprezentanții companiilor de asigurări, asociații de profil, MADRM în cadrul căreia au discutat despre mecanismele și tehnicile de asigurare a investițiilor efectuate de fermieri.

În cadrul ședinței au fost identificate mai multe probleme cu care se confruntă atât fermieri – asigurați cât și companiile de asigurare-asiguratorii, ce au impact asupra diminuării procesului de asigurare a riscurilor în agricultură și anume:

- cadrul normativ în domeniu nu reglementează sfera subiecților, raporturile de asigurare - beneficiarii asigurării, care pot fi atât băncile comerciale care creditează fermierii, cât și prestatorii de mărfuri și servicii (furnizori de produse de uz fitosanitar, furnizori de semințe, servicii agrotehnice și transport);
- modalitatea de stabilire a sumei asigurate pentru toate bunurile supuse asigurării în special pentru animalele în creștere;
- imposibilitatea asigurării subvenționate a calității recoltei culturilor agricole;
- nu se subvenționează asigurarea de riscuri a peștilor, familiilor de albine și sănătatea animalelor;
- nu se reglementează dreptul asiguratorilor de a verifica respectarea de către asigurat a regulilor agrotehnice, normelor sanitar-veterinare și altor măsuri stabilite în contractul de asigurare;
- nu este reglementată posibilitatea fermierului de a achita prima de asigurare în mai multe tranșe;

- limitarea nejustificată a posibilității de achitare a primei de asigurare pentru culturile de toamnă;
- dificultățile privind asigurarea terenurilor/bunurilor supuse subvenționării;
- efectuarea recalculărilor privind suprafețele de plantații ce urmează a fi asigurate, etc.

În rezultatul ședinței s-a constatat necesitatea revizuirii politicilor din domeniul asigurărilor precum și identificarea de noi mecanisme/pârghii de subvenționare în special în zonele cu risc major de calamități naturale.

Submăsura 1.8. Stimularea conuiturii și funcționării grupurilor de producători agricoli:

Consolidarea cooperării/asocierii între producătorii agricoli, creșterea veniturilor obținute din activitățile agricole, creșterea durabilă a performanței economice și a competitivității în agricultură, reducerea costurilor de producție și stabilizarea prețurilor la producător, sporirea exportului de produse agricole și agroalimentare constituie obiectivele acestei submăsuri.

Sprijinul financiar se acordă grupului de producători recunoscut în temeiul Legii nr. 312/2013 privind grupurile de producători agricoli și asociațiile acestora și se calculează reieșind din valoarea producției comercializate anual de către grupul de producători, conform actelor confirmative, după cum urmează:

- 1) 5% – în primul an de activitate;
- 2) 4% – în al doilea an de activitate;
- 3) 3% – în al treilea an de activitate;
- 4) 2% – în al patrulea an de activitate;
- 5) 1% – în al cincilea și în următorii ani de activitate a grupului de producători.

În aceste condiții, în anul 2019 au fost solicitate subvenții pentru 13 grupuri de producători în sumă de 2,2 mil. lei fiind achitate subvenții în sumă de 1,4 mil. lei. Aceste surse financiare au atras după sine investiții în sectorul agroindustrial în sumă de 9,9 mil. lei.

Submăsura 1.9. Stimularea activităților de promovare:

Prin acest stimulant, se alocă mijloace financiare pentru susținerea producătorilor agricoli, a grupurilor de producători, inclusiv prin intermediul asociațiilor profesionale din domeniul agricol, pentru participarea și organizarea de expoziții, târguri, concursuri, cu profil agroalimentar, inclusiv în rețelele de comercializare pe piața externă, în scopul sporirii competitivității și promovării produselor agricole și agroalimentare autohtone pentru:

1) compensarea a 50% din cheltuielile de participare și organizare la expozițiile, târgurile, concursurile cu profil agroalimentar, inclusiv în rețelele de comercializare pe piața externă, dar nu mai mult de 100 mii lei per beneficiar;

2) compensarea cheltuielilor pentru înregistrarea produselor cu indicație geografică protejată, denumire de origine a produselor și specialitate tradițională garantată cu 30,0 mii lei per beneficiar;

3) compensarea cheltuielilor de certificare la standardele HACCP, GlobalGap, GMP, ISO cu 30,0 mii lei per beneficiar.

În acest sens, în anul 2019, AIPA a recepționat 6 cereri de solicitare a sprijinului financiar în sumă de 0,12 mil. lei pentru:

1) certificarea a 5 producători agricoli cu standardele ISO (3 solicitări) și GlobalGap (2 solicitări);

2) compensarea cheltuielilor pentru participarea unei asociații de profil la expoziția World Food din Moscova unde a fost promovată producția agricolă.

Urmare a procesului de examinare a cererilor au fost acceptate spre plată 5 cereri de solicitare a sprijinului financiar în sumă de 0,11 mil. lei.

Submăsura 2.1. Stimularea investițiilor pentru consolidarea terenurilor agricole:

Procesul de consolidare a terenurilor agricole este reglementat de mai multe acte normative principalele două fiind Codul Funciar și Regulamentul cu privire la consolidarea terenurilor agricole aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1075/2007.

Art. 70¹ – 70⁵ al Codului Funciar definește consolidarea terenurilor agricole, prevede modalitățile de consolidare, stabilind că aceste activități se efectuează din inițiativa proprietarilor de terenuri, principiile și etapele consolidării, precum și rolul administrației publice locale în acest proces.

În perioada de raport au fost autorizate 3 dosare de solicitare a subvenției în sumă de 90 mii lei pentru:

1) comasarea a 301 parcele sau 82,9 ha teren agricol.

2) consolidarea a 121 parcele sau 127,8 ha teren agricol.

Submăsura 2.2. Stimularea investițiilor pentru procurarea echipamentului de irigare:

Obiectivul general al acestei submăsuri, constă în majorarea suprafețelor terenurilor agricole irigate și sporirea productivității acestora.

În perioada de raport, AIPA a recepționat 230 cereri de solicitare a sprijinului financiar iar suma subvenției solicitate de producătorii agricoli a constituit 42,7 mil. lei.

Tabelul 10: Sisteme de irigare supuse subvenționării

Sisteme de irigare	Unități	Suprafața irigată (ha)
Prin picurare/microaspersiune	187	2114,5
Prin aspersiune/sisteme mobile de irigare	24	753,9
Stație de fertigare/geomembrană	9	202,2
Stație de pompare a apei	3	178,4
Rețele de aducție/distribuție	7	118,3
Total	230	3367,3

Urmare a procesului de examinare a cererilor au fost acceptate spre plată 224 cereri de solicitare a sprijinului financiar în sumă de 39,3 mil. lei.

Submăsura 2.3 Stimularea producătorilor agricoli pentru compensarea cheltuielilor la irigare:

Obiectivul general al acestei submăsuri constă în majorarea suprafețelor terenurilor agricole irigate și sporirea productivității acestora. În acest sens, în anul 2017, în premieră a fost prevăzut ca subvenția solicitată să fie acordată solicitanților care vor demonstra, prin forma de raportare 29-agr, că au obținut sporirea randamentului producerii pe terenurile irigate, cu excepția plantațiilor multianuale tinere și culturilor agricole destinate producerii de semințe.

Astfel că, în anul 2019, au fost depuse 32 de solicitări de subvenții în sumă a cca 5,0 mil. lei pentru 1628 ha.

Așa cum perioada de depunere a cererilor pentru compensarea cheltuielilor energetice utilizate în procesul de irigare a terenurilor agricole a fost extinsă pînă la data de 15 noiembrie al anului de subvenționare, în anul 2019, odată cu epuizarea surselor financiare din FNDAMR, nu a fost posibil autorizarea cererilor pentru această submăsură. Angajamentele față de acești solicitanți de subvenții vor fi onorate în anul 2020 în mod prioritar.

Tabelul 11.

Utilizarea energiei electrice pentru compensarea cheltuielilor la irigare	Moduri de pompare a apei	Suprafață irigată (ha)
Utilizarea energiei electrice la pomparea apei din sistemele de irigare centralizate	11	629,2
Utilizarea energiei electrice la repomparea apei	3	511,02
Utilizarea energiei electrice la irigație prin sistemele de irigare, altele decât pompare/repompare	18	487,7
Total:	32	1627,9 ha

Urmare a procesului de examinare a cererilor au fost acceptate spre plată 29 cereri de solicitare a sprijinului financiar în sumă de 3,6 mil. lei.

Submăsura 2.4. Stimularea investițiilor pentru procurarea echipamentului no-till și mini-till

Creșterea productivității și competitivității sectorului agricol prin facilitarea accesului producătorilor la tehnică și utilaje agricole performante este obiectivul general al acestor submăsuri.

Pentru echipamentul no-till și mini-till, mărimea sprijinului acordat se calculează sub formă de compensație în proporție de 30% din cost per unitate, dar nu mai mult de 500 mii lei per beneficiar.

În anul 2019, AIPA a recepționat 192 dosare de solicitare a sprijinului financiar pentru tehnica și utilajul agricol no-till și mini-till procurat. Suma subvenției solicitate de producătorii agricoli a constituit 34,0 mil. lei și vor fi direcționate pentru lucrarea a **51984,1 ha teren agricol inclusiv** 4069,5 ha extinse în anul 2019.

Urmare a procesului de examinare a cererilor au fost acceptate spre plată 189 cereri de solicitare a sprijinului financiar în sumă de 32,6 mil. lei.

Tabelul 12: Tehnica și utilajul agricol no-till și mini-till supusă subvenționării în anul 2019

Echipeamente agricole	Unități	Total terenuri (ha)
Tractoare	1	161,5
Tehnică tractată	91	23 611,5
Tehnică purtată	123	28 211,1
Total:	215	51 984,1 ha

Submăsura 2.5. Susținerea promovării și dezvoltării agriculturii ecologice:

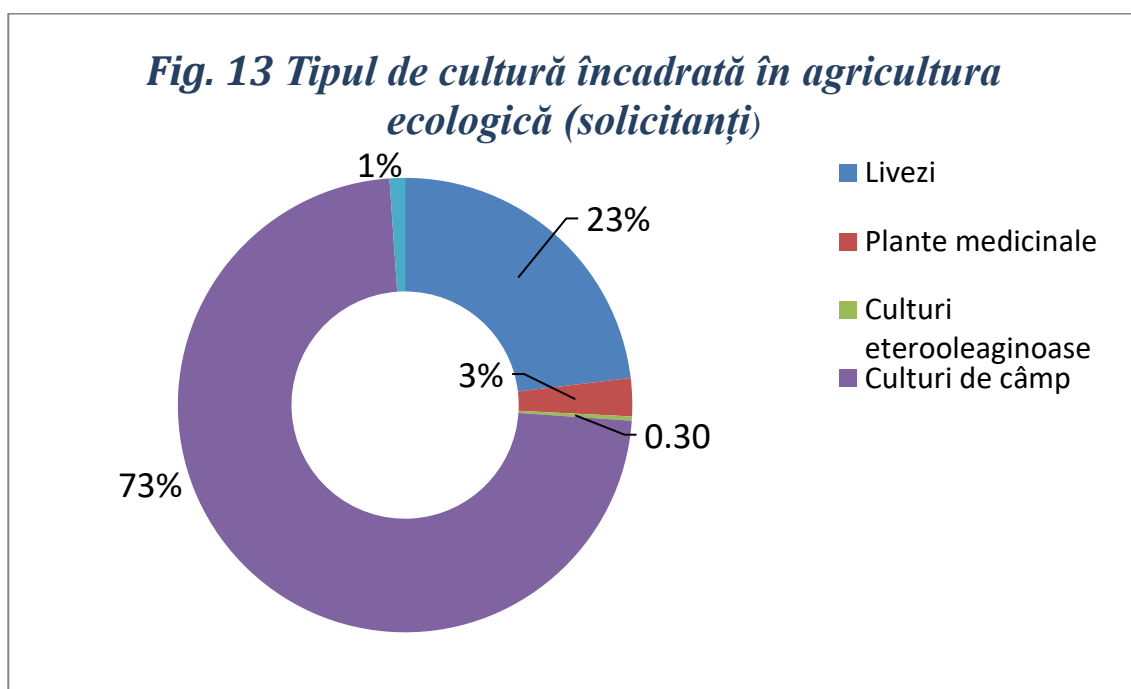
Sprijinul financiar este acordat pentru producătorii care sunt înregistrați în sistemul de agricultură ecologică ca plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiarii care încheie angajamente voluntare și se angajează să rămână în acest sistem de agricultură pe o durată de 5 ani. Totodată, beneficiarii subvenției sunt obligați să restituie sumele încasate doar în cazul în care nu se mențin în sistemul de agricultură ecologică timp de 5 ani. De asemenea, nu vor putea beneficia de ajutor din partea statului, producătorii agricoli, care repetă perioada de conversie pentru una și aceeași suprafață de teren.

În anul de raport, 76 producători agricoli au depus cereri de solicitare a sprijinului financiar în sumă de 8,6 mil. lei pentru 2538,4 ha de teren agricol încadrat în agricultura ecologică. Urmare a procesului de examinare a cererilor au fost acceptate spre plată 66 cereri de solicitare a sprijinului financiar în sumă de 7,3 mil. lei.

Tabelul 13.

Suprafața încadrată în agricultura ecologică, ha		
I an de conversiune	II an de conversiune	III an de conversiune
1265,5	1124,8	147,9

De menționat că, din totalul solicitanților de subvenții pentru terenurile încadrate în agricultura ecologică, cea mai mare pondere o ocupă plantațiile pomice, fiind urmată de plantațiile medicinale, culturile de câmp și ulterior terenurile cultivate cu legume.

Pentru menținerea practicilor de agricultură ecologică, producătorul agricol poate solicita subvenții în cuantum de 20% din producția comercializată dar nu mai mult de 200 mii lei. În acest sens, în anul 2019, 37 producători agricoli au solicitat subvenție pentru comercializarea a 6236,1 tone de produse agricole certificate.

Măsura 4. Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii rurale

Crearea condițiilor optime în vederea sporirii cantității și calității producției agricole, sporirea accesului spre infrastructură, resurse naturale și tehnice, precum și îmbunătățirea condițiilor sanitare conexe producerii agricole și contribuția pentru producerea producției cu valoare adăugată sporită pe întregul lanț valoric sunt obiectivele acestei măsuri. Astfel că statul, prin prisma FNDAMR alocă mijloace financiare pentru:

a) construcția și reabilitarea drumurilor și podurilor de acces la exploatațile agricole;

b) construcția și reabilitarea sistemelor de alimentare cu gaz, apă și sisteme de canalizare pentru exploatațile agricole;

c) liniile și echipamentul de alimentare cu energie electrică;

d) construcția și reabilitarea bazinelor de acumulare a apei pentru irigare, precum și construcțiile hidrotehnice aferente acestora (diguri, sisteme de scurgere);

e) investițiile efectuate în construcția sistemelor de producere a energiei regenerabile (lista utilajului, echipamentelor și instalațiilor);

f) construcția/reconstrucția și renovarea pensiunilor agroturistice rurale;

g) crearea sau extinderea unităților meșteșugărești – ateliere de lucrare a lemnului, de confecționat obiecte artizanale, de confecționat ceramică, de croitorie, broderie, tricotaje, împletituri, de fierărie, de prelucrare a pieilor, papurei și răchitei etc.

În anul de raport 115 entități economice au solicitat sprijin financiar în sumă de 23,04 mil. lei pentru:

- construcția/reconstrucția și renovarea infrastructurii aferente exploatațiilor agricole – 106 solicitări (dintre care 10 solicitări pentru construcția drumurilor de acces la exploatație, 59 echipamente pentru energia electrică, 13 bazine de acumulare a apei, 11 sisteme de canalizare, 13 solicitări pentru construcția sistemelor de alimentare cu gaz pentru exploatația agricolă);

- construcția/reconstrucția și renovarea pensiunilor agroturistice rurale – 7 solicitări;

- crearea sau extinderea unităților meșteșugărești – 1 solicitări;

- echipament, utilaj de producere a energiei regenerabile – 2 solicitări.

Urmare a procesului de examinare a cererilor au fost acceptate spre plată 101 cereri de solicitare a sprijinului financiar în sumă de 18,5 mil. lei. De menționat că 14

de obiecte investiționale au fost retrase de producătorii agricoli sau respinse de angajații AIPA pe motivul necorespunderii criteriilor de eligibilitate.

Măsura 5. Servicii de consultanță și formare:

Mijloacele financiare pentru furnizarea serviciilor de consultanță se alocă producătorilor agricoli prin intermediul companiilor de consultanță și al asociațiilor de profil pentru:

1) instruirii specializate pentru producătorii agricoli care activează în sectorul agroindustrial;

2) elaborarea planului de afaceri, inclusiv asistență consultativă la depunerea cererii de solicitare a sprijinului financiar la oficiile teritoriale ale Agenției, în vederea depunerii tuturor documentelor pentru solicitarea subvenției;

3) acordarea suportului la elaborarea pachetului de documente în scopul atragerii surselor financiare adiționale din proiectele externe ce activează în domeniul agricol.

Solicitanți de subvenționare a serviciilor de consultanță și formare sunt companiile de consultanță și formare, precum și asociațiile de profil care consultă și apără interesele producătorilor agricoli selectați prin concurs de MADRM. Astfel, în anul 2018 MADRM a selectat 15 companii ce au prestat servicii producătorilor agricoli.

În anul 2019, au fost depuse 15 dosare de solicitare a sprijinului financiar, în sumă de 1,4 mil. lei pentru serviciile prestate de către prestatorii de servicii selectați de MADRM. În tabelul de mai jos sunt descifrate serviciile prestate.

Tabelul 14.

Servicii prestate de companiile selectate de MADRM	Cantitatea
Elaborarea pachetului de documente în scopul atragerii surselor financiare adiționale din proiectele externe	228
Instruirii specializate pentru producătorii agricoli	532
Elaborarea planului de afaceri, inclusiv asistență consultativă	111
TOTAL:	871

2.2. SUBVENȚIONAREA ÎN AVANS

În contextul implementării prevederilor Hotărîrii Guvernului nr. 507/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural în perioada de raport, Ministrul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și

Mediului a lansat 5 apeluri de depunere a cererilor.

Beneficiari ai subvențiilor în avans pot fi *tinerii și femeile fermieri* ce se lansează *prima dată în activitate economică*.

Suportul statului pentru lansarea noilor afaceri, constituie **65 % sau pînă la 650 mii lei** iar valoarea proiectului investițional nu poate depăși **1 milion de lei**.

Plata subvenției în avans este efectuată în două tranșe:

I Tranșă - 75% din valoarea subvenției, care se va achita cu condiția prezentării dovezilor cofinanțării din partea Beneficiarului a 35% din valoarea costurilor eligibile;

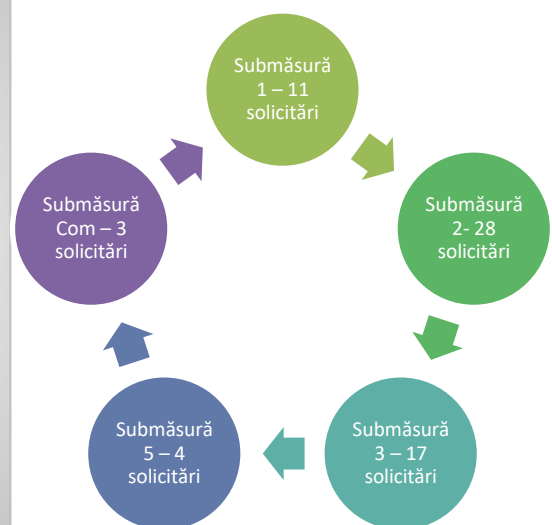
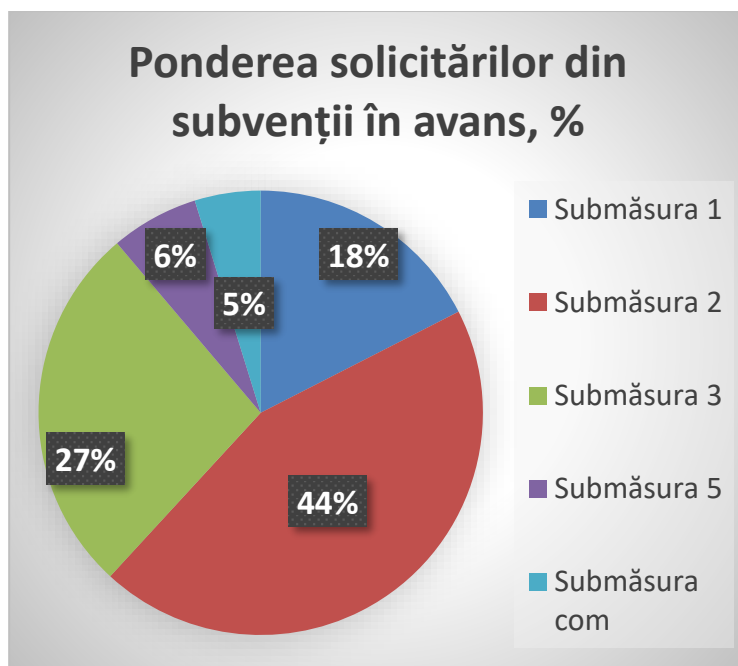
II Tranșă – 25% din valoarea subvenției, la darea în exploatare a obiectului investiției și prezentarea actelor confirmative.

În perioada de raport MADRM a demarat 3 apeluri de recepționare a cererilor de solicitare a subvențiilor în avans. În urma acestor apeluri AIPA a recepționat 63 de cereri de solicitare a sprijinului financiar.

Conform datelor obținute de la procesarea preliminară a cererilor Vă informăm că **63 producători agricoli debutanți** s-au inițiat în afaceri, cu planificarea investițiilor în sectorul agricol de cca **55,4 mil. lei** ce vor genera crearea a peste **190 locuri noi de muncă**.

Aportul statului pentru dezvoltarea a 63 proiecte start-up urmează a fi de cca **35,0 mil. lei**, surse ale Fondului Național al Dezvoltarea Agriculturii și Mediului Rural.

Din totalul dosarelor depuse în anul 2019, 37 cereri de solicitare a subvenției în avans pentru dezvoltarea proiectelor start-up sunt depuse de către femei-fermieri (59%) și alte 26 afaceri urmează a fi administrate de tineri fermieri.

Din totalul dosarelor recepționate de AIPA, de la lansarea acestui program:

- depuse - 129 dosare de solicitare a subvenției în avans în sumă de peste 70 mil. lei;
- evaluate pozitiv - 74 dosare în sumă de 40,2 mil. lei;
- achitate I tranșă - 60 dosare în sumă de 24,4 mil. lei;
- finalizate - 16 proiecte investiționale (11 – înființarea plantațiilor multianuale; 4 - domeniul apicol și 1- producerea legumelor pe teren protejat).
- peste **60% din afaceri sunt administrate de femei – fermier.**
- investiții, declarare de producătorii agricoli a fi realizate în sumă de cca 110 mil. lei;
- crearea a peste 250 locuri noi de muncă;
- în proces de perfectare a actelor pentru obținerea a I tranșă a subvenției în avans – 15 fermieri.

Informație relevantă despre dosarele recepționate, selectate, achitate precum și sumele adiacente acestora prin schema de plată „subvenții în avans” se expun în anexa nr. 3 la prezentul raport.

III. CAUZELE RESPINGERII DOSARELOR DE SOLICITARE A SPRIJINULUI FINANCIAR

În temeiul HG nr. 455/2017 AIPA poate să respingă cererea de solicitare a sprijinului financiar dacă producătorul agricol nu:

- întrunește criteriile de eligibilitatea;
- realizată investiția în perioada stabilită de cadrul normativ;
- poate demonstra documentul realizare investiției;
- deține dreptul de proprietate asupra obiectului supus subvenționării, etc.

Motivele respingerii cererilor de solicitare a sprijinului financiar pentru soliciatarea subvențiilor post-investiționale sunt:

- producătorii agricoli au defrișat neregular, cu abateri de la legislația în vigoare pentru plantațiile pomicole/viticole;
- necorespunderea criteriilor de eligibilitate prevăzute de fiecare măsură/submăsură a Regulamentului de subvenționare;
- prezentarea datelor cu caracter denaturat (la momentul efectuării investiției producătorului agricol nu este înregistrat ca entitate juridică);
- nu au atins punctajul necesar în procesul de evaluare de către Comitetul de evaluare și autorizare;
- nu au declarat porțiunile de grant.

Refuzul Agenției de a acorda subvenții poate fi contestat în instanța de judecată conform procedurii stabilite în Legea contenciosului administrativ nr.793/2000 sau Codul administrative al RM nr. 116/2018.

Motivele respingerii cererilor de solicitare a sprijinului financiar pentru soliciatarea subvențiilor în avans sunt:

- afilierea față de un alt producător agricol;
- imposibilitatea solicitantului de subvenții de a face dovada capacității de cofinanțare a proiectului;
- investiția deja efectuată;
- suprafață ce urmează a fi înființată nu corespunde cu capacitatea cai putere a tehnicii agricole;
- imposibilitatea producătorului agricol de a prezenta acte confirmative pentru realizarea investiției.

IV. CONCLUZII, PROPUNERI ȘI RECOMANDĂRI

Concluzii:

1. Prevederile regulamentului de subvenționare se implemetează pe o perioadăă determinată (2017 – 2021) ceea ce permite producătorilor agricoli să își dezvolte afacerea avînd o previzibilitate și cunoscînd domeniile ce pot fi subvenționate din FNDAMR;
2. Se observă tendința de majorare a valoarea FNDAMR, de la 900 mil. lei în anul 2017, la 950 mil. lei în anul 2019. Ca rezultat se creează locurile noi de muncă precum și sporirea investițiilor în sectorul agroindustrial dar și în ramurile conexe acestuia;
3. Cca 80% din sursele FNDAMR sunt accesate de producătorii agricoli mici și mijlocii ce investesc în dezvoltarea agriculturii și mediului rural;
4. Peste 90% din valoarea FNDAMR sunt absorbite de prioritatea I „Creșterea competitivității sectorului agroalimentar prin restructurare și modernizare” din Strategia națională de dezvoltare a agricolă și rurală;
5. AIPA înregistrează rezultate pozitive în asigurarea transparenței, prin oferirea de informații complete privind gestionarea resurselor financiare alocate din FNDAMR și oferirea de informații de interes public referitoare la listele producătorilor agricoli - beneficiari de subvenții. La fel, Agenția a asigurat consultarea și participarea reprezentanților comunității de afaceri și societății civile, a altor parteneri sociali în faza de concepere, elaborare și implementare a politicilor publice;
6. Plățile către agricultori sunt autorizate cu întârziere pe motivul epuizării surselor financiare din FNDAMR, astfel provocând mari pierderi beneficiarilor. Pentru

rezolvarea acestei probleme este necesar ca statul să intervină la rectificarea legii bugetului pentru a majora volumul FNDAMR.

7. În perioada de raport AIPA a implementat cu succes două standarde Internaționale și anume Managementul calității și Anti-mită, pentru care a fost certificate în anul 2018 și respectiv 2019 care sunt menținute în continuare și AIPA asigură funcționalitatea acestuia în instituție.

Propuneri și recomandări:

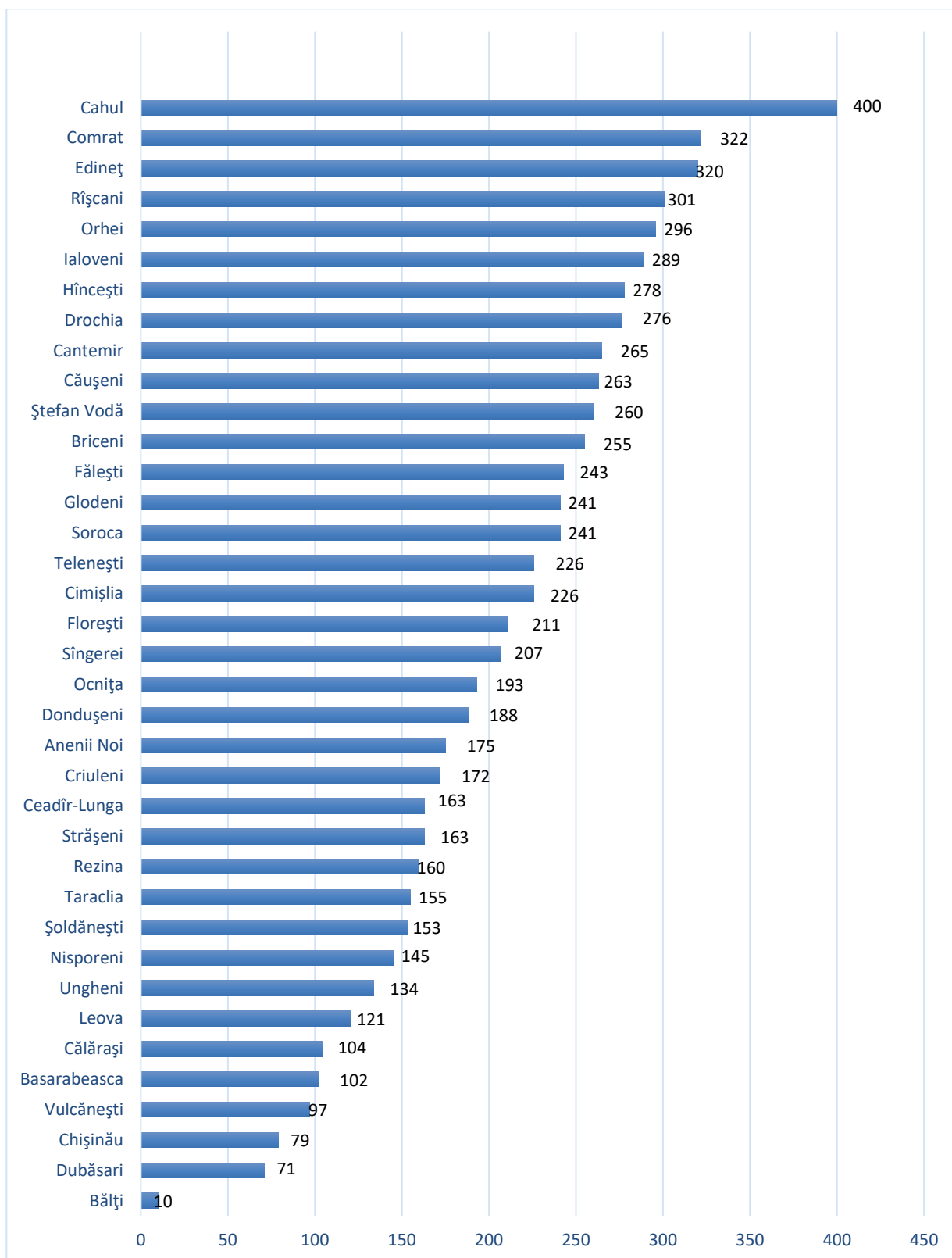
1. Este necesar de efectuat evaluarea cantitativă și calitativă a impactului subvenționării asupra dezvoltării sectorului agroalimentar. Urmează a fi identificați un spectru de indicatori, ce vor ilustra efectul real al susținerii financiare din partea statului: creșterea productivității și volumului de producere, cifra de afaceri, valoarea producției exportate, locuri noi de muncă, sporirea calității producției etc.
2. Operarea modificărilor în Legea nr. 276/2016 prin excluderea impedimentelor care limitează accesul producătorilor agricoli la sursele FNDAMR și anume:
  - excluderea afilierii față de un alt producător agricol – pentru accesarea subvențiilor în avans;
  - crearea fondului de garantare a creditelor agricole pentru a putea fi garantate creditele accesate de producătorii agricoli mici;
  - propuneri concrete se regăsesc în anexa nr. 7.
3. Operarea modificărilor la HG nr. 507/2018 prin excluderea impedimentelor tinerilor și femeilor fermier de a beneficia de subvenții în avans și anume:
  - asigurarea proiectului investițional supus subvenționării în avans pentru perioada anului în curs și contractul de intenție cu asiguratorul pentru asigurarea proiectului investițional pentru următorii doi ani;
  - revizuirea costurilor neeligibile, acestea contravin cu prevederile Legii nr. 276/2016;
  - obligativitatea beneficiarului de subvenții în avans de a aplica materiale de vizibilitate, etc.
4. Necesitatea revizuirii politicilor din domeniul asigurărilor precum și identificarea de noi mecanisme/pârghii de subvenționare în special în zonele cu risc major;
5. Acordarea surselor financiare pentru dezvoltarea în cadrul AIPA a serviciilor IT - sisteme informaționale dar și licențierea sistemelor de operare și programele utilizate de AIPA.
6. Pentru sporirea productivității și competitivității în agricultură, stabilizarea pieței, asigurarea securității alimentare și a veniturilor echitabile pentru agricultori este oportun și rațional de a fi acordate plăți directe, în funcție de cultura agricolă, speciile de animale

și păsări, de randamentul mediu individual în cazul corespunderii cu cel regional, precum și în funcție de suprafața actuală efectivă sau efectivul de animale din posesie.

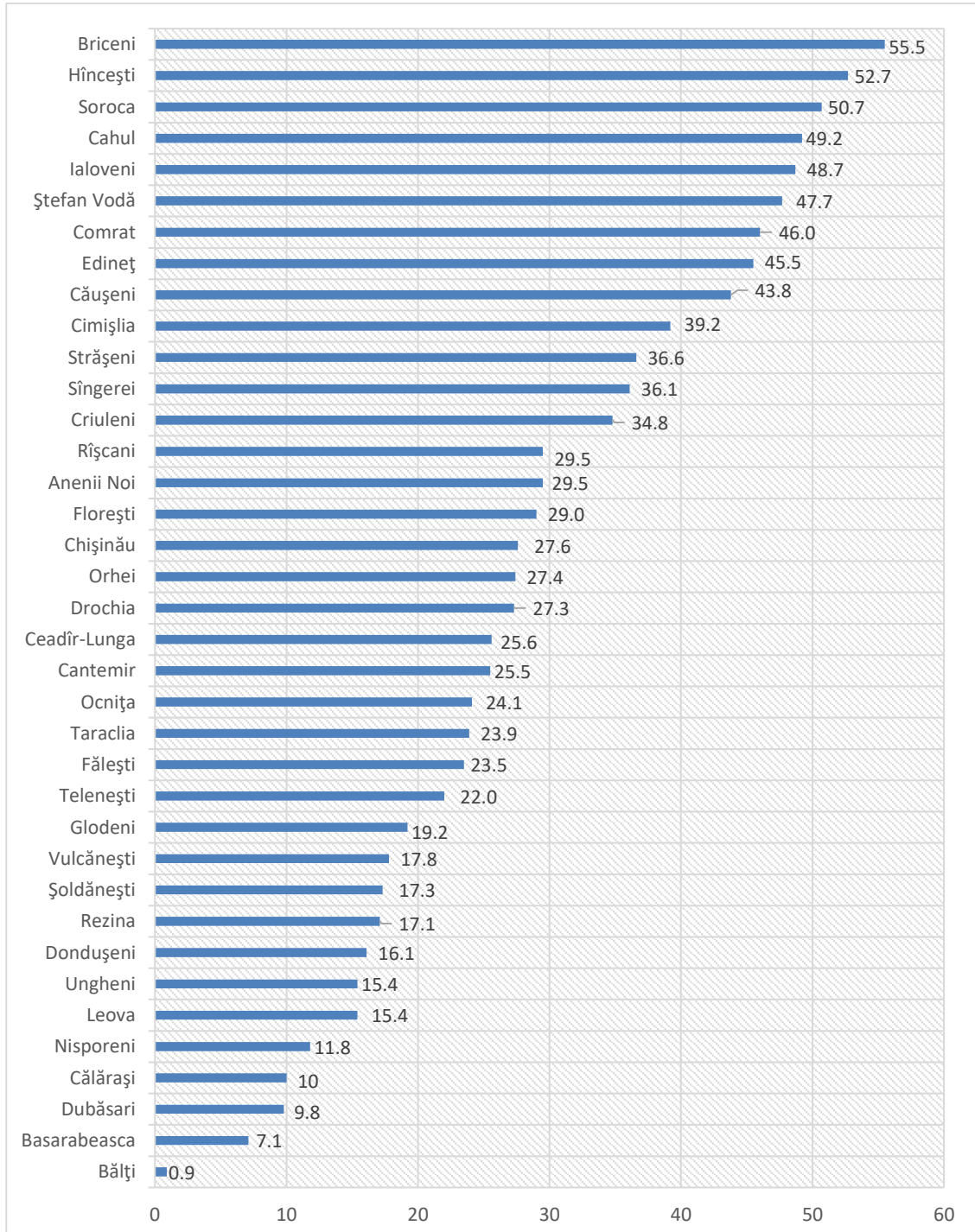
7. Sporirea numărului angajaților AIPA prin crearea unei subdiviziuni ce ar examina și aproba proiectele recepționate prin schema de plată „subvenții în avans”, „dezvoltarea rurală”, „plăți directe” și asigurarea secțiilor/serviciilor teritoriale ale AIPA cu câte cel puțin un angajau suplimentar. Această necesitate se conturează prin recomandările Curții de Conturi care a specificat că în cadrul AIPA nu este respectată normarea muncii dar și prin prisma aprobării Guvernului Republicii Moldova a 3 măsuri noi care vor fi orientate spre îmbunătățirea nivelului de trai în mediul rural.

Conform prevederilor proiectului legii bugetului de stat **pentru anul 2020**, FNDAMR va constitui 1000,0 mil. lei. Acest fond urmează a fi distribuit după cum urmează:

- contribuția statului în **Fondul Național al Viei și Vinului – 21,4 mil. lei**, în conformitate cu proiectul legea bugetului de stat pentru anul 2020, art. 2 lit. g;
- **angajamente față de producătorii agricoli** ce au efectuat investiții în anul 2019 dar nu au beneficiat de subvenții ca urmare a epuizării FNDAMR – **cca 570,0 mil. lei**, în conformitate cu Legea nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural, art. 33 alin. (5);
- **subvenții în avans pentru tineri și femei fermier pentru dezvoltarea proiectelor start-up – 50,0 mil. lei**, art. 23 alin. (3) a Legii nr. 276/2016 dar și a HG nr.507/2018 - Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up din FNDAMR;
- **subvenții în avans pentru implementarea măsurilor de dezvoltare rurală - 150,0 mil. lei** - HG nr. 476/2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind acordarea subvențiilor pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural din FNDAMR;
- **subvenționarea post-investițională – cca 208,6 mil. lei**, conform HG nr.455/2017 - Regulamentul privind condițiile, ordinea și procedura de acordare a mijloacelor FNDAMR.

Numărul dosarelor recepționate de AIPA în profil teritorial în anul 2019

Suma subvenției autorizate către producătorii agricoli în profil teritorial în anul 2019

**Dosare recepționate de AIPA pe subvenții în avans
în perioada anului 2018-2019**

Apeluri derulate	Nr dosarelor recepționate	Suma subvenției, mil.lei	Nr. dosarelor selectate	Suma subvenției, mil. lei	Nr. dosarelor autorizate	Suma subvenției, mil. lei
I apel: 1 iulie – 10 septembrie 2018	38	19,1	27	13,1	21	7,6
II apel: 17 septembrie – 14 noiembrie 2018	28	15,1	23	12,8	22	9,3
III apel: 4 februarie -8 aprilie 2019	21	12,0	14	8.0	11	4,7
IV apel: 7 mai-9 iulie 2019	15	9,1	10	6,3	6	2,8
V apel: 02 septembrie - 22 noiembrie 2019	27	15,7	-	-	-	-
TOTAL	129	71,0	74	40.2	60	24,4